

KOOSTALITLUSVÕIME HINDAMI- SESUUNISED

Versioon 1.0 Vastu võtnud Koostalitleva Euroopa nõukoda
05.12.2024

XXXXXXX
[Course title]

2024

Sisukord

Kokkuvõte.....	3
Teave suuniste kohta.....	5
1. Mis on koostalitlusvõime hindamine ja miks on see tähtis?	7
1.1 Mis on Koostalitleva Euroopa määruses sätestatud?	8
1.2 Mis on koostalitlusvõime?	8
1.3 Peamine koostalitlusvõime hindamist käivitav tegur	9
1.4 Kuidas saab hindamine aidata kaasa paremate digitaalsete avalike teenuste osutamisele väiksemate kuludega?	10
2. Millal on koostalitlusvõime hindamine seadusega nõutav?	11
2.1 Koostalitlusvõime hindamisega seotud põhimõisted.....	12
2.1.1 Siduvad nõuded?	12
2.1.2 Avaliku sektori asutused ja liidu üksused?	14
2.1.3 Asjaomased üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused?	14
2.1.4 Piiriülene koostalitlusvõime?	16
2.2 Otsustuspuu	16
2.3 Näited ²⁰	
3. Kuidas koostalitlusvõime hindamist läbi viia?	22
3.1 Üldised soovitusel	24
3.2 Ettevalmistus	24
3.2.1 Tehke kindlaks koostalitlusvõime hindamise vajadus.....	25
3.2.2 Määratlege hindamise ulatus ja eesmärgid	25
3.2.3 Moodustage multidistsiplinaarne hindamismeeskond.....	25
3.2.4 Tehke kindlaks asjaomased sidusrühmad	26
3.3 Esialgne analüüs	26
3.3.1 Vaadake läbi nõudeid kirjeldavad dokumendid ja poliitikameetmed	26
3.3.2 Tehke kindlaks asjaomased siduvad nõuded	27
3.3.3 Kaardistage mõjutatud üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused.....	28
3.3.4 Kaasake sidusrühmad	30
3.4 Piiriülese koostalitlusvõime hindamine	31
3.4.1 Analüüsige piiriülesele koostalitlusvõimele avalduvat mõju	31
3.5 Lahenduse kindlaksmääramine	35
3.5.1 Uurige ja hinnake asjakohaseid Koostalitleva Euroopa lahendusi.....	36
3.5.2 Uurige asjakohaseid koostalitluslahendusi	36
3.5.3 Hinnake ja valige asjakohased Koostalitleva Euroopa lahendused	36

3.6 Aruandlus	37
3.7 Järeelmeetmed	37
Kokkuvõte.....	37
4. Kuidas dokumenteerida hindamist põhjalikus aruandes?	39
4.1 Avaldamine ametlikul veebisaidil.....	40
4.2 Masinloetavus	41
4.3 Aruande minimaalne sisu.....	41
4.4 Teabe jagamine Koostalitleva Euroopa nõukojaga	44
4.5 Kaitske tundlikku teavet.....	44
Kokkuvõte.....	44
5. Kuidas kehtestada organisatsioonis koostalitlusvõime hindamise protsessi usaldusväärne juhtimine?	45
5.1 Usaldusväärse juhtimise kehtestamine	46
5.2 Sõltuvus kontekstist	48
5.2.1 Valitsusstruktuurid	48
5.2.2 Koostalitlusvõime küpsusaste	48
5.2.3 Varasematest juhtumitest saadud kogemused	48
5.2.4 Olemasolev seotud juhtimine	48
5.3 Kestlikkus, pidev täiustamine ja vastastikune õppimine	49
5.4 (Pehmed) võimaldajad	49
5.4.1 Organisatsiooni kultuur	50
5.4.2 Koostalitlusvõime hindamise oskused	50
5.4.3 Uurige korduskasutamise ja automatiseerimise võimalusi	50
Kokkuvõte.....	50
6. Täiendavad vahendid ja käesolevate suuniste edasiarendamine	52
6.1 Olemasolevad vahendid.....	53
6.2 Tulevased vahendid	53
6.3 Suuniste edasiarendamine.....	54

Kokkuvõte

Koostalitleva Euroopa määrusega ette nähtud koostalitlusvõime hindamine tagab, et piiriülesed digitaalsed avalikud teenused toimivad sujuvalt ja tõhusalt kogu ELis. Selline hindamine hõlmab õiguslikku, korralduslikku, semantilist ja tehnilist mõõdet, millega hõlbustatakse kodanike ja ettevõtjate liikuvust kogu liidus. Koostalitlusvõime hindamine on vajalik siis, kui siduvad nõuded mõjutavad piiriülest suhtlust, ning see protsess hõlmab ettevalmistust, sidusrühmade väljaselgitamist, esialgset analüüsi ja üksikasjalikku hindamist, kasutades abivahendina Euroopa koostalitlusvõime raamistikku. Aruanded peavad olema põhjalikud ja masinloetavad ning need tuleb avalikustada ja neid jagada Koostalitleva Euroopa nõukoguga. Oluline on tulemuslik juhtimine, mis hõlmab selgeid rolle, lõimimist olemasolevatesse töövoogudesse ja pidevat täiustamist analüüsimise ja parimate tavade jagamise alusel, tagades kooskõla Euroopa Komisjoni kohustusega vähendada halduskoormust ja tugevdada konkurentsivõimet.

1. peatükk. Mis on koostalitlusvõime hindamine ja miks on see tähtis?

Koostalitlusvõime hindamine on Koostalitleva Euroopa määruse artikliga 3 ette nähtud hindamine. Sellega tagatakse, et üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste suhtes kehtivates siduvates nõuetes võetakse enne nende rakendamist arvesse piiriülese koostalitlusvõime küsimusi. Selline hindamine on ülioluline, sest see hõlbustab avaliku sektori organisatsioonide vahelist sujuvat digitaalset suhtlust, mis on vajalik kodanike ja ettevõtjate liikuvuse jaoks kogu ELis. Koostalitlusvõime hindamine hõlmab õiguslikku, korralduslikku, semantilist ja tehnilist mõõdet ning käsitleb selliseid probleeme nagu liikmesriikide erinevad õigusraamistikud, korralduslikud struktuurid, keeled ja tehnilised vahendid. See aitab vähendada halduskoormust ja soodustab vastastikust õppimist, parandades lõppkokkuvõttes üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust.

2. peatükk. Millal on koostalitlusvõime hindamine seadusega nõutav?

Selles peatükis selgitatakse, millal on koostalitlusvõime hindamine Koostalitleva Euroopa määruse kohaselt kohustuslik. Määratletakse sellised põhimõisted nagu üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused ja siduvad nõuded. Hindamisvajaduse kindlaksmääramise hõlbustamiseks esitatakse otsustuspuu. Näidetes kirjeldatakse stsenaariume, mille puhul hindamine on või ei ole vajalik, näiteks riiklike lahenduste kohandamine ELi andmevahetuseks või selliste digiteenuste hankimine, mis ei hõlma piiriülest suhtlust. Peatükis rõhutatakse varajase hindamise tähtsust ja selgitatakse, et kui olulisi muutusi ei toimu, võib hindamisel tugineda varasematele hindamistele, ilma et neid oleks vaja korrata.

3. peatükk. Kuidas koostalitlusvõime hindamist läbi viia?

Selles peatükis esitatakse koostalitlusvõime hindamise etapiviisiline juhend. See hõlmab ettevalmistavaid samme, nagu hindamisvajaduse kindlakstegemine, hindamise ulatuse ja eesmärkide määratlemine, meeskonna moodustamine ja sidusrühmade väljaselgitamine. Esialgne analüüs hõlmab dokumentide läbivaatamist, siduvate nõuete kindlaksmääramist, asjaomaste teenuste kaardistamist ja sidusrühmade küsitlemist. Põhihinnangus uuritakse siduvate nõuete mõju piiriülese koostalitlusvõime õiguslikele, korralduslikele, semantilistele ja tehnilistele aspektidele. Protsessi suunamiseks esitatakse parimad tavad ja näited, näiteks Euroopa koostalitlusvõime raamistiku ja erivahendite, nagu koostalitlusvõime küpsustastme hindamise kasutamine.

4. peatükk. Kuidas dokumenteerida hindamist põhjalikus aruandes?

Hindamisaruanne on ülioluline dokument, milles esitatakse siduvate nõuete, asjaomaste teenuste ja koostalitlusvõimele avalduva kindlakstehtud mõju kokkuvõtte. Aruanne tuleb avaldada ametlikul veebisaidil, see peab olema masinloetav ja sisaldama konkreetset sisu, nagu on ette nähtud Koostalitleva

Euroopa määrusega. Peatükis kirjeldatakse, milline on nõutav minimaalne sisu, näiteks üldine teave, kindlakstehtud mõju ja asjakohased koostalitluslahendused. Esitatakse soovitusel masinloetavuse tagamiseks ja antakse nõu tundliku teabe kaitsmiseks. Aruanne tuleks edastada elektrooniliselt Koostalitleva Euroopa nõukojale, et see oleks abiks otsuste tegemisel ja järelvalves.

5. peatükk. Kuidas kehtestada organisatsioonis koostalitlusvõime hindamise protsessi usaldusväärne juhtimine?

Tulemuslik juhtimine on koostalitlusvõime hindamise õnnestumiseks hädavajalik. Peatükis arutletakse mitmesuguste tegurite, nagu sõltuvus kontekstist, korralduslik ülesehitus, kestlikkus ja hindamisprotsessi täiustamine, tähtsuse üle. Selles soovitatakse lõimida hindamine olemasolevatesse haldusprotsessidesse, ent rõhutatakse samal ajal vajalikke esmaseid samme ning arutelude ja parimate tavade jagamise kaudu toimuva pideva täiustamise vajadust. See toetab ka digivalmis poliitikakujundamist, st digivalmis poliitikadokumentide ja õigusaktide sõnastamist nii, et digiaspekte võetakse arvesse juba poliitikatükli alguses, mis tagab, et need poliitikadokumendid ja õigusaktid on valmis digiajastuks, tulevikukindlad ja koostalitlusvõimelised.

6. peatükk. Täiendavad vahendid ja käesolevate suuniste edasiarendamine

Selles peatükis kirjeldatakse olemasolevaid ja tulevaseid vahendeid koostalitlusvõime hindamise läbiviimiseks. Koostalitleva Euroopa portaali on teadmiste ja ressursside, sealhulgas Euroopa koostalitlusvõime raamistikku ja selle meetmekogumit käsitleva teabe keskus ning samuti on see seotud Koostalitleva Euroopa Akadeemiaga. Tulevikus on kättesaadavad ka Euroopa Komisjoni väljatöötatud vahendid ja veebiressursid, mis on abiks hindamiste läbiviimisel ja aruannete avaldamisel. Suunised ise arenevad pidevalt edasi, kohandudes uute asjaolude ja kohustuslike hindamistega, ning eeldatavasti vaadatakse need sageli läbi, et kajastada praeguseid tavasid ja kasutajate kogemusi.

Teave suuniste kohta

Kiire digipöörde ajastul on [Koostalitleva Euroopa määruse¹](#) eesmärk tõhustada digitaalsete avalike teenuste tõrgeteta osutamist kogu Euroopa Liidus. Selle saavutamiseks on ülioluline koostalitlusvõime, st erinevate organisatsioonide ja süsteemide võime tulemuslikult suhelda, andmeid vahetada ja tagada, et avalikud teenused oleksid mitte ainult tehnoloogiliselt kõrgetasemelised, vaid ka kättesaadavad ja kasutajakesksed. Seda arvesse võttes on koostalitlusvõime hindamine mitte ainult tehniline vajadus, vaid ka strateegiline kohustus.

Käesolevad suunised ei ole võluresept täieliku koostalitlusvõime tagamiseks, vaid pigem **üldine lähtepunkt teel parema koostalitlusvõime suunas**. Seetõttu on suuniste eesmärk selgitada mittesiduval viisil² järgmist:

- miks on koostalitlusvõime hindamine kasulik ja kuidas see võib aidata avaliku sektori organisatsioonidel osutada paremaid digitaalseid avalikke teenuseid väiksemate kuludega ja tulemuslikumalt ([1. peatükk](#));
- millal on koostalitlusvõime hindamine vastavalt Koostalitleva Euroopa määrusele kohustuslik ([2. peatükk](#));
- koostalitlusvõime hindamise eri viisid ([3. peatükk](#));
- mida koostalitlusvõime hindamise aruandes arvesse võtta ([4. peatükk](#));
- esmatähtsad tegurid koostalitlusvõime hindamisega seotud protsesside edukaks rakendamiseks ja juhtimiseks avaliku sektori organisatsioonis ([5. peatükk](#));
- täiendavad vahendid ja teave selle kohta, kuidas toetada suuniste edasiarendamist ([6. peatükk](#)).

Koostalitlusvõime hindamise protsessis on eri rühmadel erinevad huvid. Suuniste eesmärk on võtta arvesse nende erinevate sihtrühmade erinevaid vajadusi.

Hindamine (assess):

- otsustage, kas hindamine on konkreetsel juhul vajalik;
- viige läbi hindamine;
- osalege hindamises.

Aruanne (report):

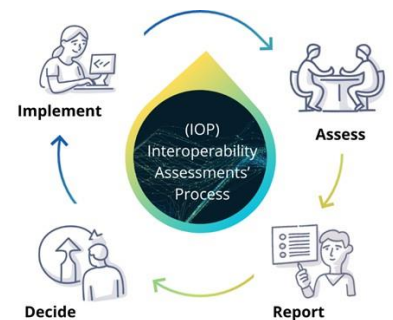
- dokumenteerige hindamise tulemused hindamisaruandes;
- avaldage hindamisaruanne.

Otsustamine (decide):

- otsustage hindamisaruande põhjal, millised nõuded on siduvad;
- otsustage, kuidas koostalitlusvõime hindamist juhitakse.

Rakendamine (implement):

- rakendage hindamisaruande abil siduvad nõuded.

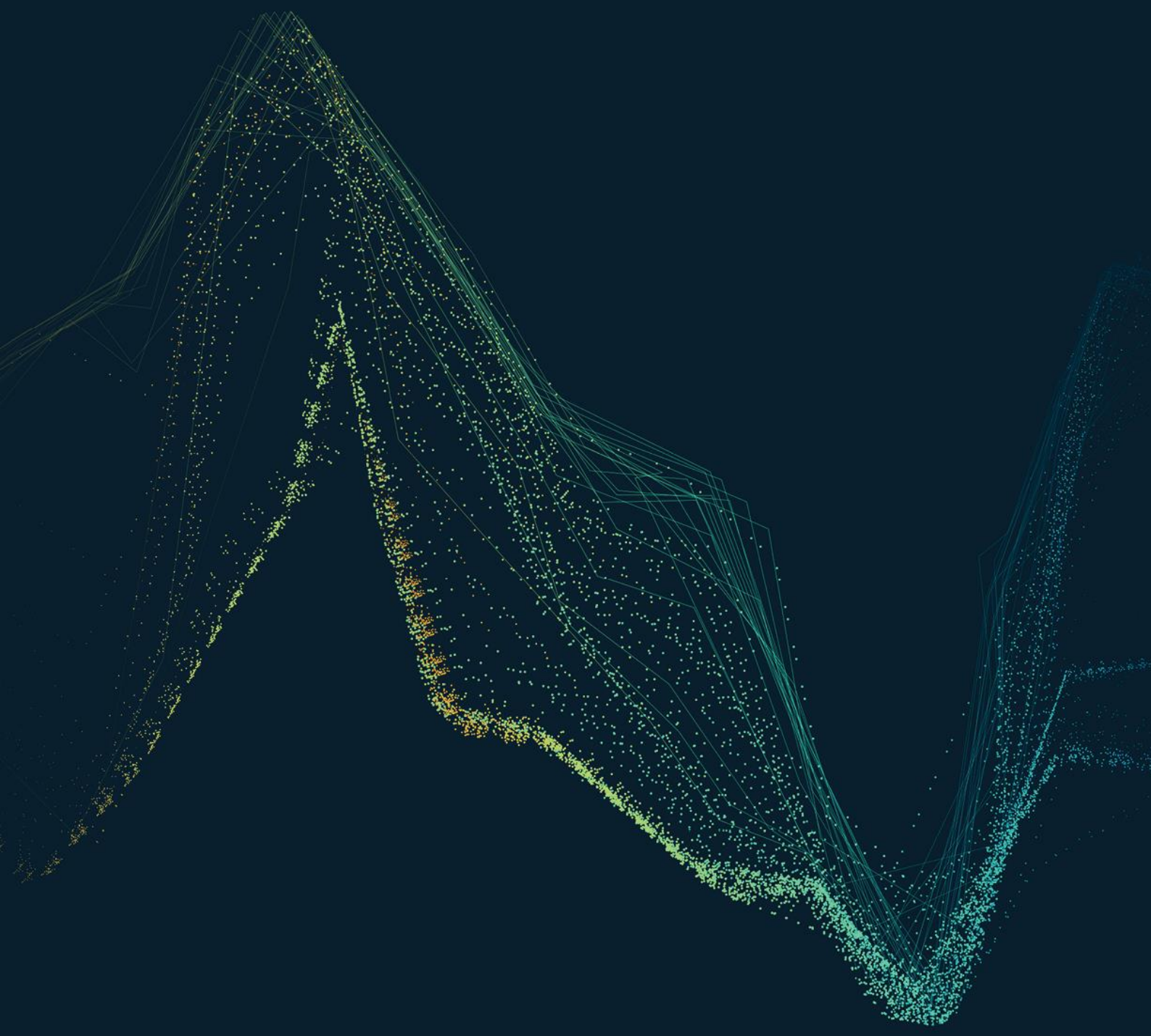
¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrus (EL) 2024/903, millega kehtestatakse meetmed avaliku sektori koostalitlusvõime kõrge taseme tagamiseks kogu liidus (Koostalitleva Euroopa määrus) (ELT L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>).

² ELi õigusaktide õiguslikult siduva tõlgendamise ainupädevus on Euroopa Liidu Kohtul.

Korduma kippuvad küsimused koostalitlusvõime hindamise kohta ja vastuste asukoht

1. Mis on koostalitlusvõime hindamine? – [1. peatükk](#)
2. Mis on siduvad nõuded, mis võivad mõjutada piiriülest koostalitlusvõimet? – [2. peatükk](#)
3. Millised on üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused, mille suhtes neid siduvaid nõudeid kohaldatakse? – [2. peatükk](#)
4. Millised avaliku sektori organisatsioonid peavad seaduse kohaselt läbi viima kohustusliku koostalitlusvõime hindamise? – [2. peatükk](#)
5. Kuidas saada teada, kas siduvad nõuded mõjutavad üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste piiriülest koostalitlusvõimet? – [3. peatükk](#)
6. Milliseid konkreetseid toiminguid võiks teha koostalitlusvõime hindamiseks? – [3. peatükk](#)
7. Milliseid avaliku ja erasektori sidusrühmi siduvad nõuded mõjutavad? – [4. peatükk](#)
8. Kui varakult tuleks siduvate nõuete kehtestamise ja vastuvõtmise käigus koostalitlusvõime hindamise läbi viia? – [4. peatükk](#)
9. Mitu koostalitlusvõime hindamist tuleks siduvate nõuete kohta läbi viia? – [2. peatükk](#)
10. Kuidas tuleks kohustusliku koostalitlusvõime hindamise tulemustest teatada ja need avaldada? – [5. peatükk](#)
11. Kust leida täiendavaid vahendeid ja kuidas suuniseid edasi arendatakse? – [6. peatükk](#)

1 Mis on koostalitlusvõime hindamine ja miks on see tähtis?

1.1 Mis on Koostalitleva Euroopa määruses sätestatud?

Koostalitlusvõime hindamise kohustus on sätestatud Koostalitleva Euroopa määruse artikli 3 lõikes 1.

„Enne otsuse tegemist uute või oluliselt muudetud siduvate nõuete kohta, teeb liidu üksus või avaliku sektori asutus koostalitlusvõime hindamise.“

Koostalitleva Euroopa määruse artikli 3 lõike 2 kohaselt tuleb koostalitlusvõime hindamisel seega kindlaks teha ja hinnata järgmist:

- a) siduvate nõuete mõju piiriülesele koostalitlusvõimele, kasutades toetusvahendina [Euroopa koostalitlusvõime raamistikku \(EIF\)](#);
- b) sidusrühmad, kelle jaoks siduvad nõuded on asjakohased, ning
- c) Koostalitleva Euroopa lahendused, mis toetavad siduvate nõuete rakendamist.

Käesolevates suunistes selgitatakse mitte ainult seda, mida tuleb teha, vaid ka seda, miks seda tuleb teha.

1.2 Mis on koostalitlusvõime?

Koostalitlusvõime hindamise mõistmiseks on oluline teada, mida koostalitlusvõime üldiselt tähendab. Euroopa koostalitlusvõime raamistik on ELi avalike teenuste koostalitlusvõimet käsitlev juhenddokument. Euroopa koostalitlusvõime raamistiku peamine tunnus on see, et selles on koostalitlusvõime määratletud kui midagi enam kui lihtsalt tehniline küsimus. Tegelikult on ka teisi olulisi mõõtmeid, mis takistavad digitaalsete avalike teenuste piiriülest koostalitlusvõimet: i) liikmesriikide õigusraamistikud on erinevad ning seetõttu võivad õigusnormid sattuda omavahel vastuollu; ii) erinevused pädevate asutuste korralduses ja valitsustasandites raskendavad arusaamist sellest, kes mille eest vastutab ning kuidas riiklikud protsessid võivad piiriüleselt üksteist mõjutada; iii) liikmesriikide keeled, kultuurid ja õigusmõisted on erinevad, mistõttu on keeruline tagada, et ühiseid mõisteid mõistetakse kogu ELis ühetaoliselt, ning iv) liikmesriigid kasutavad erinevaid tehnilisi vahendeid, mis võivad olla kokkusobimatud ja seega takistada omavahelist ühendamist.

Koostalitleva Euroopa määrus käsitleb konkreetselt **piiriülest koostalitlusvõimet, kuna seda kohaldatakse üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste suhtes** (st võime jagada mõistlikult andmeid piiriüleselt):

„piiriülene koostalitlusvõime“ – liidu üksuste ja liikmesriikide avaliku sektori asutuste võime **omavahel piiriüleselt suhelda, jagades** digiprotsesside kaudu **andmeid**, teavet ja teadmisi, järgides sellise piiriülese suhtlusega seotud õiguslikke, korralduslikke, semantilisi ja tehnilisi nõudeid.

Koostalitleva Euroopa määruse artikli 2 punkt 1

Mida see tähendab praktikas, kui vaadata Euroopa koostalitlusvõime raamistiku nelja kihti (õiguslik, korralduslik, semantiline ja tehniline)?

Õigusliku koostalitlusvõime puhul hinnatakse, kas eri õigusraamistike alusel tegutsevad avaliku sektori organisatsioonid saavad teha üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste osutamisel koostööd (nt riikliku puudega inimese kaardi väljastamine, mida saab kasutada teistes liikmesriikides õiguslikult kehtiva tõendina).

Korraldusliku koostalitlusvõime puhul hinnatakse, kas avaliku sektori organisatsioonid ühtlustavad oma tegevusprotsesse, kohustusi ja ootusi, et osutada kvaliteetseid üleeuroopalisi digitaalseid avalikke teenuseid (nt sellise avaliku sektori asutuse selge määramine, kellel on lubatud väljastada teises liikmesriigis kehtivaid riiklikke puudega inimese kaarte).

Semantilise koostalitlusvõime puhul hinnatakse, kas vahetatavate andmete ja teabe täpne vorming ja tähendus on säilinud ja arusaadav kogu avaliku sektori organisatsioonide vahelises teabevahetuses, mis on vajalik üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste osutamiseks (nt tagatakse, et teiste liikmesriikide ametiasutused saavad aru riikliku puudega inimese kaardi sisust ja ülesehitusest).

Tehnilise koostalitlusvõime puhul hinnatakse, kas erinevate avaliku sektori organisatsioonide võrgu- ja infosüsteeme saab turvaliselt ja nõuetekohaselt ühendada nii, nagu see on vajalik üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste osutamiseks (nt tagatakse, et riiklik puudega inimese kaart väljastatakse sellises digivormingus, mida teised liikmesriigid saavad töödelda).

Euroopa Komisjon võttis Euroopa koostalitlusvõime raamistiku viimase versiooni vastu 2017. aastal ja sellest on saanud paljude riiklike koostalitlusvõime raamistike ja koostalitlusvõime poliitikadokumentide põhialus. Tulevikus juhib Euroopa koostalitlusvõime raamistiku arendamist [Koostalitleva Euroopa nõukoda](#). Lisateabest huvitatuile pakub [Koostalitleva Euroopa Akadeemia](#) [Euroopa koostalitlusvõime raamistikku käsitlevat koolitust](#).

Euroopa koostalitlusvõime raamistik on hea lähtepunkt mõistmaks, mis on koostalitlusvõime hindamine.

1.3 Peamine koostalitlusvõime hindamist käivitav tegur

Avaliku sektori organisatsioonid kehtestavad või muudavad iga päev siduvaid nõudeid³ (st kohustusi, keelde, tingimusi, kriteeriume või piiranguid), mis mõjutavad suhtlemist teiste riikide või ELi tasandi avaliku sektori organisatsioonidega, mis omakorda on vajalik üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste osutamiseks. Koostalitlusvõime hindamine on suunatud just neile otsustusprotsessidele. Selle eesmärk on tõsta teadlikkust piiriülesest koostalitlusvõimest ja siduvate nõuete võimalikust mõjust sellele **enne** nende nõuete üle otsustamist. Seega on seaduse kohaselt kohustatud hindamist läbi viima need üksused, kes koostavad selliseid siduvaid nõudeid sisaldavaid otsuseid (nt õigusakti ettepanek või hankemenetlus). Nad võivad siiski delegeerida hindamise teistele, sest liikmesriigid võivad vabalt

³Koostalitleva Euroopa määruse mõisteid selgitatakse põhjalikult [2. peatükis](#).

otsustada koostalitlusvõime hindamiseks vajalike sisemiste ressursside ja oma avaliku sektori asutuste vahelise koostöö üle (Koostalitleva Euroopa määruse põhjendus 16).

1.4 Kuidas saab hindamine aidata kaasa paremate digitaalsete avalike teenuste osutamisele väiksemate kuludega?

Avaliku sektori organisatsioonide vaheline sujuv digitaalne suhtlus on oluline kodanike ja ettevõtjate liikuvuse tagamiseks kogu ELis ning seega ka ühtse digitaalse turu väljakujundamiseks ja ELi majanduse konkurentsivõime suurendamiseks. See on ka kvaliteetsete üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste eelduseks. Kõige selle juures on koostalitlusvõime oluline tegur, mis võimaldab sujuvat digitaalset suhtlemist ja seega nende eesmärkide saavutamist. Sellise suhtlemise võimaldamine jäetakse aga poliitika ja IT-projektide väljatöötamise varajases etapis sageli tähelepanuta, eriti kui tegemist on muude küsimustega kui võrkude ja infosüsteemide tehniline koostalitlusvõime.

Koostalitlusvõime hindamine tõstab võimalikult varakult teadlikkust piiriülesest koostalitlusvõimest, et parandada liikuvust ja konkurentsivõimet ning vältida kulukaid koostalitlustõkkeid.

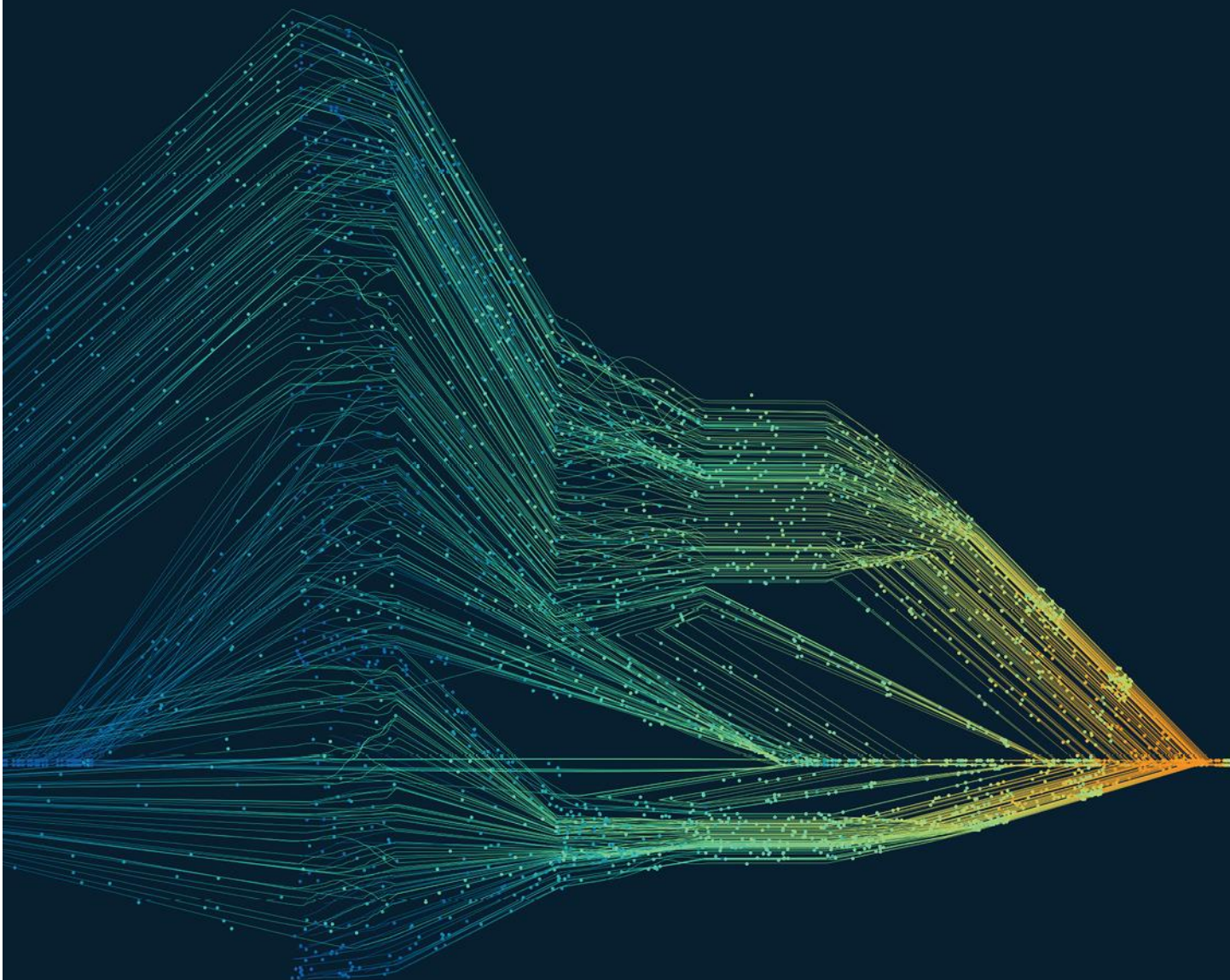
Kui väga ühtlustatud nišid (nt sõidukite ja juhilubade andmete vahetamine) välja arvata, võib kvaliteetsete digitaalsete avalike teenuste (ühine) osutamine üle liikmesriikide piiride olla eriti keeruline konkreetsete piiriüleste probleemide tõttu kõigis koostalitlusvõime mõõtmes (õiguslik, korralduslik, semantiline ja tehniline). Koostalitlusvõime hindamine aitab tagada, et neid probleeme võetakse nõuetekohaselt arvesse ja määratakse kindlaks võimalikud lahendused hilisemaks rakendamiseks, vähendades seega halduskoormust ning hõlbustades ELi kodanike ja ettevõtjate juurdepääsu digitaalsetele avalikele teenustele. Hindamisprotsess aitab ka ametiasutustel leida korduskasutatavaid lahendusi ja vältida nullist alustamist.

Koostalitlusvõime hindamine lihtsustab piiriüleste digitaalsete avalike teenuste osutamisel kõikide piiriülese koostalitlusvõime mõõtmes nõuetekohast arvessevõtmist, vältides seega tarbetut halduskoormust.

Lisaks on koostalitlusvõime hindamise avaldamise eesmärk edastada saadud kogemusi ELi avaliku sektori organisatsioonidele, aidates neil seeläbi parandada oma otsuseid siduvate nõuete kohta ja tõhustada korduskasutamist. See on kavandatud mitte ainult selliste mehhanismide kaudu nagu vastastikused eksperdi hinnangud, vaid ka andmehoidla kaudu, kus on võimalik varasemate hindamistega tutvuda. Üksnes kohustusliku koostalitlusvõime hindamisega ei saa piiriülese koostalitlusvõime probleeme vältida, kuid see aitab välja selgitada uute õiguslike, korralduslike, semantiliste või tehniliste lahenduste ja kokkulepete vajaduse ELi või riiklikul tasandil, et piiriülesed tõkked kõrvaldada või neid vähendada.

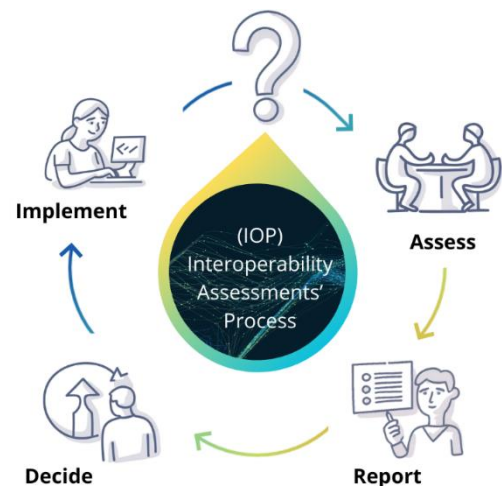
Koostalitlusvõime hindamisest saadav kasu on suurem kui ühest hindamisest saadav kasu, sest see võib edendada vastastikust õppimist avaliku sektori organisatsioonide vahel ja aidata välja selgitada need probleemid, mida on kõige parem lahendada ühiselt.

2 Millal on koostalitlusvõime hindamine seadusega nõutav?

Käesoleva peatüki eesmärk on aidata neil, kes vastutavad oma avaliku sektori organisatsioonides koostalitlusvõime hindamise eest, otsustada, kas neil on seaduslik kohustus koostalitlusvõime hindamist läbi viia.

Selles käsitletakse konkreetselt neid Koostalitleva Euroopa määruse mõisteid, mis käivitavad koostalitlusvõime hindamise kohustuse. Nende põhimõistete põhjaliku selgitamise alusel esitatakse otsustuspuu, mis võtab kokku etapid, mis tuleb läbida, et mõista, kas koostalitlusvõime hindamine on vajalik. Mõisteid selgitatakse täiendavalt mitme juhtumi näitel, mille puhul võib hindamise läbiviimine olla kohustuslik või mitte.

2.1 Koostalitlusvõime hindamisega seotud põhimõisted

Koostalitlusvõime hindamise eesmärk on hästi juhitud muutuste protsess, mille käigus tuvastatakse võimalikult ennetavalt mõju piiriülesele koostalitlusvõimele. Põhimõisted on määratletud Koostalitleva Euroopa määruse artiklis 2.

2.1.1 Siduvad nõuded?

Mõiste „siduv nõue“ on määratletud Koostalitleva Euroopa määruse artikli 2 punktis 15 järgmiselt:

- juriidiline, korralduslik, semantiline või tehniline
- kohustus, keeld, tingimus, kriteerium või piirang,
- mille liidu üksus või avaliku sektori asutus
- on kehtestanud seoses ühe või mitme üleeuroopalise digitaalse avaliku teenusega ja
- mis mõjutab piiriülest koostalitlusvõimet.

Mida ütleb Koostalitleva Euroopa määrus?

Koostalitleva Euroopa määruse põhjenduses 18 täpsustatakse, mis on siduv nõue ja kuidas seda saab kehtestada.

Siduva nõude võib kehtestada „seaduses, määruses, haldusnormis, lepingus, pakkumiskutses või muus ametlikus dokumendis. Siduvad nõuded mõjutavad seda, kuidas kavandatakse, hangitakse, arendatakse ja rakendatakse üleeuroopalisi digitaalseid avalikke teenuseid ning nende osutamiseks kasutatavaid võrgu- ja infosüsteeme, mõjutades seeläbi nende teenuste sissetulevaid või väljaminevaid andmevooge. Sellised ülesanded nagu arendav hooldus, mis ei too kaasa sisulisi muutusi, turvauuendid või tehnilised ajakohastused või lihtsalt standardsete IKT-seadmete hankimine ei mõjuta tavaliselt üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste piiriülest koostalitlusvõimet ega too seetõttu kaasa kohustuslikku koostalitlusvõime hindamist käesoleva määruse tähenduses“⁴.

Hinnates, kas nõue on Koostalitleva Euroopa määruse kohaselt „siduv“, on üks oluline tegur see, kas nõue avaldab mõju teistele avaliku teenuse osutamises osalevatele organisatsioonidele (st mõju

⁴Asjakohased on ka Koostalitleva Euroopa määruse põhjendused 10, 15–17 ja 21–22.

piiriülesele koostalitlusvõimele). Näiteks tehnilist nõuet, mis muutub kohustuslikuks ainult otsustava isiku jaoks, kuid **mis siiski piirab teistele jäetud valikuvõimalusi**, võib pidada siduvaks nõudeks.

Siduvad nõuded tulenevad tavaliselt õigusaktidest. Seaduses sisalduv siduv nõue võib näiteks käsitleda järgmist:

- andmete kogumine, töötlemine, loomine, vahetamine või jagamine liidu üksuste või avaliku sektori asutuste vahel (nt avalikke registreid käsitlev määrus);
- avalike teenuste või nende aluseks olevate protsesside automatiseerimine või digiteerimine (nt tehisintellekti kasutamine avalikus teenuses või juhiloa väljastamine füüsilise kaardi asemel digitaalsel kujul (andmetena));
- uute või olemasolevate võrgu- ja infosüsteemide kasutamine (nt ühekordse tehnilise süsteemi kasutamine⁵).

Näiteks ELi õigusaktid, mis kohustavad liikmesriike kooskõlastama erinevate riiklike ülesannete täitmist, nõuavad sageli uute nõuete toetamiseks nii infosüsteemide või muude digitaalsete lahenduste, näiteks rakendusliidest⁶ arendamist (või märkimisväärset muutmist) kui ka lõimimist. Siduvaid nõudeid sisaldavate ELi õigusaktide hulka kuuluvad näiteks [ühtse digivärava määrus](#) (nõue lisada riiklikule taristule täiendav kiht), [eIDASe määrus](#) (nõue kohandada riiklikke teenuseid) ja Schengeni õigusaktid (nõue ühtlustada süsteemid täielikult).

Et teha kulutusi infosüsteemide märkimisväärsele arendamisele, on sageli vaja eelarveliste vahendite eraldamise kaudu antud volitusi. Lisaks sellele vajavad ametiasutuste vahelised uued andmevood sageli õiguslikku alust andmevahetuseks. **Seetõttu on üldjuhul mõistlik pöörata suurt tähelepanu kõikidele seadusandja otsuses sisalduvatele nõuetele.** Tuleb siiski meeles pidada, et avaliku sektori asutused või liidu üksused võivad mõnikord otsustada kehtestada siduvaid nõudeid väljaspool õigusakte (nt nõuded hankemenetlustes, suuremahulistes katseprojektides või kahe või enama liikmesriigi vahelistes kahepoolsetes kokkulepetes). Samuti on võimalik, et pärast esialgsete õigusaktidega kehtestatud siduvate nõuete hindamist võidakse kehtestada täiendavaid nõudeid (nt täpsustada digitaalsete avalike teenuste osutamist). Sellised otsused võivad piirata teistele jäetud valikuvõimalusi ja vajaksid seetõttu ka koostalitlusvõime hindamist.

Üldiselt ei ole hindamine vajalik selliste ülesannete puhul nagu arendav hooldus, mis ei too kaasa sisulisi muutusi, turvauuendid või tehnilised ajakohastused või lihtsalt standardsete info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) seadmete hankimine (Koostalitleva Euroopa määruse põhjendus 18).

Lisaks sellele, et siduva nõude Koostalitleva Euroopa määruse tähenduses **peab kehtestama liidu üksus või avaliku sektori asutus**, peab see olema seotud ühe või mitme **üleeuroopalise digitaalse avaliku teenusega** ja mõjutama **piiriülest koostalitlusvõimet**. Neid mõisteid selgitatakse lähemalt allpool.

⁵Vt ühtse digivärava määruse artikkel 14: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1).

⁶ Rakendusliidest on tarkvaravahendajad, mis võimaldavad kahel rakendusel suhelda, st võimaldavad andmete edastamist.

2.1.2 Avaliku sektori asutused ja liidu üksused?

Siduva(d) nõude(d) peab kehtestama avaliku sektori asutus või liidu üksus. Koostalitleva Euroopa määruse artikli 2 punktis 6 on „avaliku sektori asutus“ määratletud samamoodi nagu [avatud andmete direktiivi](#) artikli 2 punktis 1, nimelt:

- riigiasutused, piirkondlikud asutused ja kohalikud asutused,
- avalik-õiguslikud isikud⁷ või
- ühest või mitmest kõnealusest asutusest või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused.

Seda määratlust kasutatakse mitte ainult avatud andmete direktiivi, vaid ka eIDASe määruse kontekstis. Järelikult kuulub nende õigusaktide kohaldamisalasse jääv avaliku sektori organisatsioon ka vastavalt Koostalitleva Euroopa määrusele avaliku sektori asutuse määratluse alla.

Koostalitleva Euroopa määruse artikli 2 punktis 5 on „liidu üksused“ määratletud kui „liidu institutsioonid, organid, ametid ja asutused, mis on loodud ELi lepingu, Euroopa Liidu toimimise lepingu või Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepinguga või nende lepingute alusel“.

2.1.3 Asjaomased üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused?

Teenused loetakse üleeuroopalisteks digitaalseteks avalikeks teenusteks, kui need vastavad Koostalitleva Euroopa määruse artikli 2 punktis 2 sätestatud kumulatiivsetele nõuetele. Teisisõnu öeldes on need teenused:

„digiteenused, mida liidu üksused või avaliku sektori asutused osutavad üksteisele või liidus asuvatele füüsilistele või juriidilistele isikutele ning mis nõuavad liikmesriikide piiride ülest, liidu üksuste vahelist või liidu üksuste ja avaliku sektori asutuste vahelist suhtlust nende võrgu- ja infosüsteemide kaudu“.

– Koostalitleva Euroopa määruse artikli 2 punkt 2

Koostalitlusvõime hindamine tuleb läbi viia ainult selliste üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenustega seotud siduvate nõuete puhul. See tähendab, et nõue peaks **mõjutama seda, kuidas** kavandatakse, hangitakse, arendatakse, rakendatakse ja osutatakse üleeuroopalisi digitaalseid avalikke teenuseid või nende võrgu- ja infosüsteeme, mõjutades seeläbi nende teenuste sissetulevaid või väljaminevaid andmevooge. Teisisõnu, nõue peaks mõjutama asjaomaseid andmeid, võttes arvesse seda, kellelt ja kellele ning millise digitaalse lahenduse kaudu need lähevad. Sissetulevad andmevood võivad koosneda järgmistest elementidest:

- digitaalse avaliku teenuse osutamiseks vajalikud andmed,
- kellelt need saadakse
- ja digikanal, mille kaudu need saadakse.

⁷Vt määratlus avatud andmete direktiivi artikli 2 punktis 2: „isik, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele: a) see on asutatud konkreetse eesmärgiga rahuldada vajadusi, mille rahuldamine on üldistes huvides, ega tegele tööstuse või kaubandusega; b) sellel on juriidilise isiku staatus ning c) seda rahastavad suuremas osas riigiasutused, piirkondlikud asutused või kohalikud asutused või muud avalik-õiguslikud isikud või selle juhtimine toimub kõnealuste asutuste või isikute järelevalve all või sellel on haldus-, juhtimis- või järelevalveorgan, mille liikmetest üle poole nimetavad riigiasutused, piirkondlikud asutused või kohalikud asutused või muud avalik-õiguslikud isikud“.

Väljaminevad andmevood võivad koosneda järgmistest elementidest:

- digitaalse avaliku teenuse kaudu edastatavad andmed,
- kellele need saadetakse
- ja digikanal, mille kaudu need edastatakse.

2.1.3.1 Mis on digitaalne avalik teenus?

Üleeuroopalise digitaalse avaliku teenuse mõiste paremaks mõistmiseks on oluline saada aru selle aluseks olevatest kontseptsioonidest. Koostalitleva Euroopa määrust kohaldatakse ainult **digitaalsete avalike teenuste** suhtes, kuid selles ei ole määratletud, milliseid teenuseid tuleb pidada avalikeks teenusteks. Artikli 1 lõikes 3 täpsustatakse, et „[k]äesoleva määruse kohaldamine ei piira liikmesriikide pädevust määrata kindlaks, mida avalikud teenused endast kujutavad, ega nende suutlikkust määrata kindlaks kõnealuste teenuste protseduurireeglid või neid teenuseid osutada, hallata või rakendada“. See tähendab, et mitte kõik avalikud teenused ei ole kõikides liikmesriikides ühesugused.

Neil on siiski mõned ühised omadused: digitaalsed avalikud teenused Koostalitleva Euroopa määruse tähenduses on **ainult sellised teenused, mida osutavad kas liidu üksused või liikmesriikide avaliku sektori asutused**. Näiteks võib eraettevõtja hallata avalikul territooriumil asuvat parklat ja sellist teenust toetavat parkimiskendust. Ainuüksi asjaolu, et füüsiline ruum kuulub avaliku sektori asutusele ja eraettevõtja rendib seda avaliku sektori asutuselt, ei tähenda automaatselt, et digitaalsed parkimiskendused on avaliku sektori asutuse osutatavad digitaalsed avalikud teenused. Muudel juhtudel võivad erasektori asutused täita abistavat rolli, mis ei mõjuta teenuse avalikku laadi (näiteks võib avalik teenus kasutada erasektori asutuste pakutavaid pilveteenuseid, kuid avaliku sektori asutus või liidu üksus säilitab üldise vastutuse teenuse osutamise eest).

Üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused piirduvad teenustega, mida **osutatakse teisele avaliku sektori asutusele või liidu üksusele või füüsilisele või juriidilisele isikule ELis**. See tähendab, et määratluse alla ei kuulu nõuded, mis puudutavad teenuseid, mis on mõeldud üksnes avaliku sektori asutuse või liidu üksuse sisekasutuseks (nt laua broneerimine avatud bürooruumides), või teenuseid, mis hõlmavad ainult suhtlemist mõne **kolmanda riigiga** või tema kodanike ja ettevõtetega.

2.1.3.2 Mis teeb digitaalsest avalikust teenusest üleeuroopalise teenuse?

Kui asjaomane teenus vastab (või asjaomased teenused vastavad) digitaalse avaliku teenuse nõuetele, siis on võimalik hinnata, kas tegemist on ka üleeuroopalise digitaalse avaliku teenusega. Täidetud peavad olema kaks tingimust: i) teenus peab hõlmama liidu üksuste vahelist või liidu üksuste ja avaliku sektori asutuste vahelist suhtlemist üle liikmesriikide piiride, st üle nende jurisdiktsiooni, ning ii) see suhtlemine peab toimuma nende võrgu- ja infosüsteemide kaudu.

Liikmesriikide piiriülene suhtlus võib olla näiteks vajalik akadeemiliste diplomite või kutsekvalifikatsioonide vastastikuseks tunnustamiseks, sõidukiandmete vahetamiseks liiklusohutuse tagamise eesmärgil, juurdepääsuks sotsiaalkindlustus- ja terviseandmetele ning teabevahetuseks, mis on seotud maksustamise, tolli ja üldiselt kõigi selliste teenustega, mis rakendavad „ühedkordse“ põhimõtet.

Liidu üksuste vaheline suhtlus võib hõlmata näiteks komisjoni talituse ja mõne projekti või rahastamisprogrammi juhtimiseks loodud asutuse vahelist suhtlust või kaasseadusandjate vahelist suhtlust.

Liikmesriikide avaliku sektori asutuste ja liidu üksuste vaheline suhtlus võib toimuda näiteks ühe akna süsteemide, piirmäära ületavate riigihangete või erinevate aruandlusmehhanismide raames. Suhtlus,

mis toimub liidu üksuste pakutavate süsteemide kaudu, kuid toetab liikmesriikide piiriülest suhtlust, kuulub mõlemasse kategooriasse (nt suhtlus „ühekordse“ tehnilise süsteemi kaudu).

Teenused peavad ka nõudma kahe või enama avaliku sektori asutuse või liidu üksuse **võrgu- või infosüsteemide vahelist** suhtlemist. Kui digitaalse avaliku teenuse osutamine ei nõua suhtlemist teiste avaliku sektori asutuste või liidu üksuste võrgu- või infosüsteemidega, siis ei käsitata teenust üleeuroopalise digitaalse avaliku teenusena. See on nii näiteks siis, kui tõendeid vahetatakse tavaposti teel.

2.1.4 Piiriülene koostalitlusvõime?

Kohustuslikud nõuded peavad kohaldamisala poolest mõjutama piiriülest koostalitlusvõimet, nagu on määratletud Koostalitleva Euroopa määruse artikli 2 punktis 1. Kuidas selline mõju avaldub, uuritakse hindamise käigus, kuid selle võimaliku mõju küsimust käsitletakse eelhindamise raames. Kui hinnatavad nõuded puudutavad üleeuroopalisi digitaalseid avalikke teenuseid (ja seega eri liikmesriikide avaliku sektori asutuste ja liidu üksuste vahelist suhtlemist), mõjutavad need tavaliselt ka piiriülest koostalitlusvõimet, sest need määravad viisi, kuidas avaliku sektori asutused ja liidu üksused omavahel suhtlevad.

2.2 Otsustuspuu

Järgmisel leheküljel esitatud otsustuspuu alusel saab hinnata, kas koostalitlusvõime hindamine on vajalik. Kui asutus jõuab otsustuspüües vastuseni „jah“, on koostalitlusvõime hindamine kohustuslik. Kui mitte, ei ole koostalitlusvõime hindamine kohustuslik, kuid võib siiski olla kasulik (vt 1. peatükk).

Joonis 1. Koostalitlusvõime hindamise otsustuspuid

Asjakohased kontseptsioonid	Etap	Küsimus	Kui vastus on „jah“	Kui vastus on „ei“
Kinnitada, kas olete siduvate nõuete määratlemise protsessis ja et on olemas siduv nõue, mis võib tekitada hindamisvajaduse.	1	Kas olete siduvate nõuete määratlemise protsessis (nt õigusloomeprotsess, hankemenetlus)? Teisisõnu, kas vaadeldavad siduvad nõuded on veel otsustamata ja seega saab neid veel muuta ?	Jätkake 2. etapiga	Koostalitlusvõime hindamine ei ole vajalik. <i>Koostalitlusvõime hindamine on kohustuslik ainult siis, kui nõuet saab veel muuta.</i>
Hinnata, kas nõue on siduv.	2	Kas nõue, mille üle otsustatakse, on siduv (st kas see piirab teiste valikuvõimalusi)?	Jätkake 3. etapiga	Koostalitlusvõime hindamine ei ole vajalik. <i>Koostalitlusvõime hindamise käivitamiseks on olulised ainult siduvad nõuded.</i>
Hinnata, kas siduv nõue puudutab digitaalseid avalikke teenuseid.	3	1. Kas siduv nõue puudutab digitaalset avalikku teenust, mida osutavad kas liidu üksused või liikmesriikide avaliku sektori asutused?	Jätkake 4. etapiga	Koostalitlusvõime hindamine ei ole vajalik. <i>Koostalitleva Euroopa määrust kohaldatakse ainult nende avalike teenuste suhtes, mida osutavad avaliku sektori asutused või liidu üksused.</i>
	4	2. Kas digitaalset avalikku teenust osutatakse teisele avaliku sektori asutusele või liidu üksusele või füüsilisele või juriidilisele isikule ELis?	Jätkake 5. etapiga	Koostalitlusvõime hindamine ei ole vajalik. <i>Koostalitleva Euroopa määrust kohaldatakse ainult nende avalike teenuste suhtes, mida osutatakse teistele avaliku sektori asutustele või liidu üksustele.</i>

EUROOPA KOMISJON – KOOSTALITLUSVÖIME HINDAMISE SUUNISED (EELNÕU)

Asjakohased kontseptsioonid	Etap	Küsimus	Kui vastus on „jah“	Kui vastus on „ei“
Hinnata andmete piiriülest jagamist ja teha kindlaks, kas digitaalne avalik teenus on üleeuroopaline.	5	Kas asjaomase digitaalse avaliku teenuse osutamine nõuab suhtlemist võrgu- või infosüsteemi abil: a) erinevates liikmesriikides asuvate avaliku sektori asutuste vahel; b) liidu üksuste vahel või c) liidu üksuste ja avaliku sektori asutuste vahel?	Jätkake 6. etapiga	Koostalitlusvõime hindamine ei ole vajalik. <i>Ühe liikmesriigi piires osutatavad teenused ei ole üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused. Et hindamine oleks kohustuslik, peab siduv nõue mõjutama piiriülest suhtlemist – kui teenus ei hõlma võrkude või süsteemide piiriülest suhtlemist, ei käsitata seda üleeuroopalise digitaalse avaliku teenusena.</i>
Kinnitada, et hindamine on vajalik.	6	Kas seda siduvat nõuet hinnatakse esmakordselt ?	Koostalitlusvõime hindamine on nõutav. <i>Teil on seaduslik kohustus viia läbi koostalitlusvõime hindamine ja avaldada aruanne.</i>	Koostalitlusvõime hindamine ei ole vajalik. <i>Teil puudub seaduslik kohustus koostalitlusvõime hindamist läbi viia. Vabatahtlik hindamine võib siiski olla kasulik.</i>

Sõltumata otsustuspuu tulemusest on oluline kaaluda järgmist kolme punkti.

Korrata ei ole vaja

Hindamist on kohustatud läbi viima ainult see avaliku sektori organisatsioon, kes kavatseb teha nõude kohta otsuse. See kehtib nõuete kohta digitaalse avaliku teenuse elutsükli mis tahes etapis ja võib tähendada erinevaid üksusi, sõltuvalt sellest, kas nõuded on kehtestatud õigusakti ettepanekus või täpsustatud hiljem (uute nõuete kehtestamisega) teenuse rakendamise või haldamise käigus. Kui toimik kuulub jagatud vastutuse alla, peavad üksused kokku leppima rollides ja tegema koostööd (vt ka [5. peatükk](#)). Kohustus ei puuduta ühtegi avaliku sektori organisatsiooni, kes lihtsalt rakendab nõuet ja kelle suhtes on siduv teise avaliku sektori organisatsiooni otsus (vt ka otsustuspuu 1. ja 2. küsimus). Kui otsus tehakse ühiselt (nt piiriülese projekti raames), võib hindamise samuti läbi viia ühiselt.

Reeglit, et hindamisi ei ole vaja korrata, selgitab veelgi Koostalitleva Euroopa määruse artiklis 3 sätestatud erand: varem hinnatud siduva nõude puhul ei ole kohustuslikku koostalitlusvõime hindamist vaja korrata. Kuigi hindamist ei ole vaja korrata, võivad erinevad versioonid kindlasti olla omavahel seotud.

Seotud hindamised

Hindamised võivad tugineda üksteisele, kui üks avaliku sektori organisatsioon (nt liidu üksus) kehtestab kõrgetasemelised siduvad nõuded, mida rakendusüksused seejärel täiendavalt määratlevad. See võib juhtuda näiteks ELi direktiivi ülevõtmisel liikmesriigi õigusesse või siis, kui eelnevalt hinnatud ja siduvaks tunnustatud nõuet, mis on vastu võetud õigusaktiga, täpsustatakse täiendavalt riigihankemenetluse käigus selle rakendamiseks. Kui seda tehakse uute siduvate nõuete üle otsustades, võidakse selles hilisemas etapis luua ka takistusi piiriülesele koostalitlusvõimele, seega tuleb uusi lisatud nõudeid hinnata. Selline hindamine võib siiski tugineda varasematele hindamistele ja nende tulemustele.

Sama reegli kohaselt ei ole rakendamise etapis hindamist vaja, kui siduv nõue rakendatakse liidu üksuste pakutavate lahenduste abil. Sel juhul eeldatakse, et kõik liidu üksuste pakutavad lahendused on vaikimisi koostalitlusvõimelised, kuna neid pakutakse mitmesugustes olukordades kogu ELis. Kuid ka sellisel juhul võib vabatahtlikult läbi viia koostalitlusvõime hindamise, et kontrollida, kas kõiki võimalikke piiriülese koostalitlusvõime probleeme on nendes lahendustes konkreetses olukorras käsitletud.

Tagasiulatuv hindamine ei ole vajalik

Koostalitlusvõime hindamise õiguslik kohustus jõustub 12. jaanuaril 2025. Paljud siduvad nõuded, mis mõjutavad üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste piiriülest koostalitlusvõimet, võivad olla juba otsustatud, kuid neid ei ole veel üle võetud või rakendatud. Tagasiulatuv hindamine ei ole kohustuslik, kuid on oluliste juhtumite puhul väga soovitatav, sest see võib ülevõtmisele või rakendamisele kaasa aidata, nagu eespool selgitatud.

2.3 Näited

Juhtum nr 1. Riikliku lahenduse kohandamine, et võimaldada andmevahetust teiste liikmesriikidega

Ühe liikmesriigi suurlinn peab oma tehnilist süsteemi edasi arendama, et toetada ELi uuest määrusest tulenevaid laiendatud nõudeid andmevahetusele teiste liikmesriikide asutustega.

Komisjoni vastutav peadirektoraat on siiski seoses ettepaneku esitamisega viinud läbi üksikasjaliku koostalitlusvõime hindamise, milles kirjeldatakse eeldatavaid tagajärgi liikmesriikidele. Uut koostalitlusvõime hindamist ei ole vaja läbi viia, kui kavandatav muudatus tuleneb otseselt vajadusest järgida uut määrust. Teisisõnu, uus hindamine ei ole kõnealusel juhul kohustuslik, sest linn ei **tee** otsust, vaid üksnes **rakendab** otsust siduvate nõuete kohta (vt otsustuspuu 1. küsimus (K1)).

Uus hindamine oleks siiski kohustuslik, kui linn otsustab rakendada täiendavaid nõudeid, mis ei tulene uue määruse kohasest kohustusest, kuid need kehtestataks samas olukorras (piiriülene andmevahetus) või tõenäoliselt mõjutaksid seda (andmete vormingu või omandiõiguse muutus).

Juhtum nr 2. IT-toe vajadus seoses ELi uute õigusaktidega

Liikmesriigi valitsusasutus peab oma aruandluslahendust edasi arendama, et toetada hiljuti vastu võetud määrusest tulenevaid uusi siduvaid nõudeid. Määrusega kohustatakse toote X omamaisel turul tegutsevaid ettevõtjaid esitama korrapäraselt digitaalseid aruandeid oma toote müügi kohta.

Hindamine ei ole vajalik, sest asutus ei tee otsust, vaid üksnes rakendab siduvate nõuete kohta tehtud otsust (vt K1).

Olukord oleks aga teistsugune, kui määruks oleks sätestatud üksnes kõrgetasemeline nõue ja asutus kavatseks teha rakendamiseks otsuse selliste uute siduvate nõuete kohta, mida ei ole veel hinnatud. Näiteks peaks asutus otsustama nõuete üle, mis reguleerivad digitaalsete müügiaruannete jagamist, ning seejärel peaks ta hindama sellise nõude mõju piiriülesele andmete jagamisele.

Asutus võib siiski leida, et ta ei ole kohustatud koostalitlusvõime hindamist läbi viima. Uus nõue ei puuduta digitaalset avalikku teenust (täpsemalt sellise teenuse suhtlemist teiste teenustega), vaid muudab üksnes äriühingute arvu künnist, mille kohta tuleb esitada aruanne (K3). Sellisel juhul võib vabatahtlik hindamine siiski kasuks tulla.

Juhtum nr 3. Pakkumine tehniliste süsteemide hoolduse ja arendamise raamlepingu sõlmimiseks

Liikmesriigi valitsusasutus kavatseb sõlmida raamlepingu oma infosüsteemide hoolduseks ja arendamiseks. Asutus otsustab siduva nõude üle, mitte lihtsalt ei rakenda otsust (K1).

Siduvad nõuded võivad sisaldada pakkumiskutset. Professionaalsete süsteemide käitamise, hoolduse ja arendamise raamlepingu sõlmimine ei sisalda siiski iseenesest siduvaid nõudeid digitaalsete avalike teenuste kohta, vaid pigem „arenevat hooldust“ (K2). Seetõttu ei ole koostalitlusvõime hindamine vajalik.

Hindamine on tavaliselt vajalik, kui lepingu raames nõutakse konkreetse süsteemi arendamist (nt uue riikliku või organisatsioonipõhise nõude kehtestamine uute õigusaktide toetamiseks – sellel võib olla mõju üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste piiriülesele koostalitlusvõimele, kuna see võib muuta süsteemi ärioloogikat (aspekte)).

Juhtum nr 4. Piiriüleste kasutajate kasutatava teenuse jaoks lahenduse hankimine

Liikmesriigi piirialal asuv omavalitsusüksus kaalub digitaalse iseteeninduslahenduse soetamist, mis võimaldab tasuta parkimise eest omavalitsuse määratud aladel. Seoses hankeotsusega kehtestab omavalitsus uued siduvad nõuded infosüsteemile, mis võimaldab seda teenust osutada.

Nõuded ei mõjuta siiski piiriülest koostalitlusvõimet (K3), sest lahendus on mõeldud selleks, et nõuda makset isikult, kes soovib parkimistasu otse tasuta. Tehingu puhul ei ole vaja vahetada andmeid liikmesriikide ametiasutuste vahel või ELi institutsioonidega.

Seega, kuna teenuse osutamine ei nõua võrgu- või teabeteenuste piiriülest suhtlemist, ei ole omavalitsusüksus kohustatud enne kavandatava lahenduse hankimist koostalitlusvõime hindamist läbi viima.

Juhtum nr 5. Kavandatakse uusi ELi eeskirju, mis nõuavad riiklikku digitaalset toetust

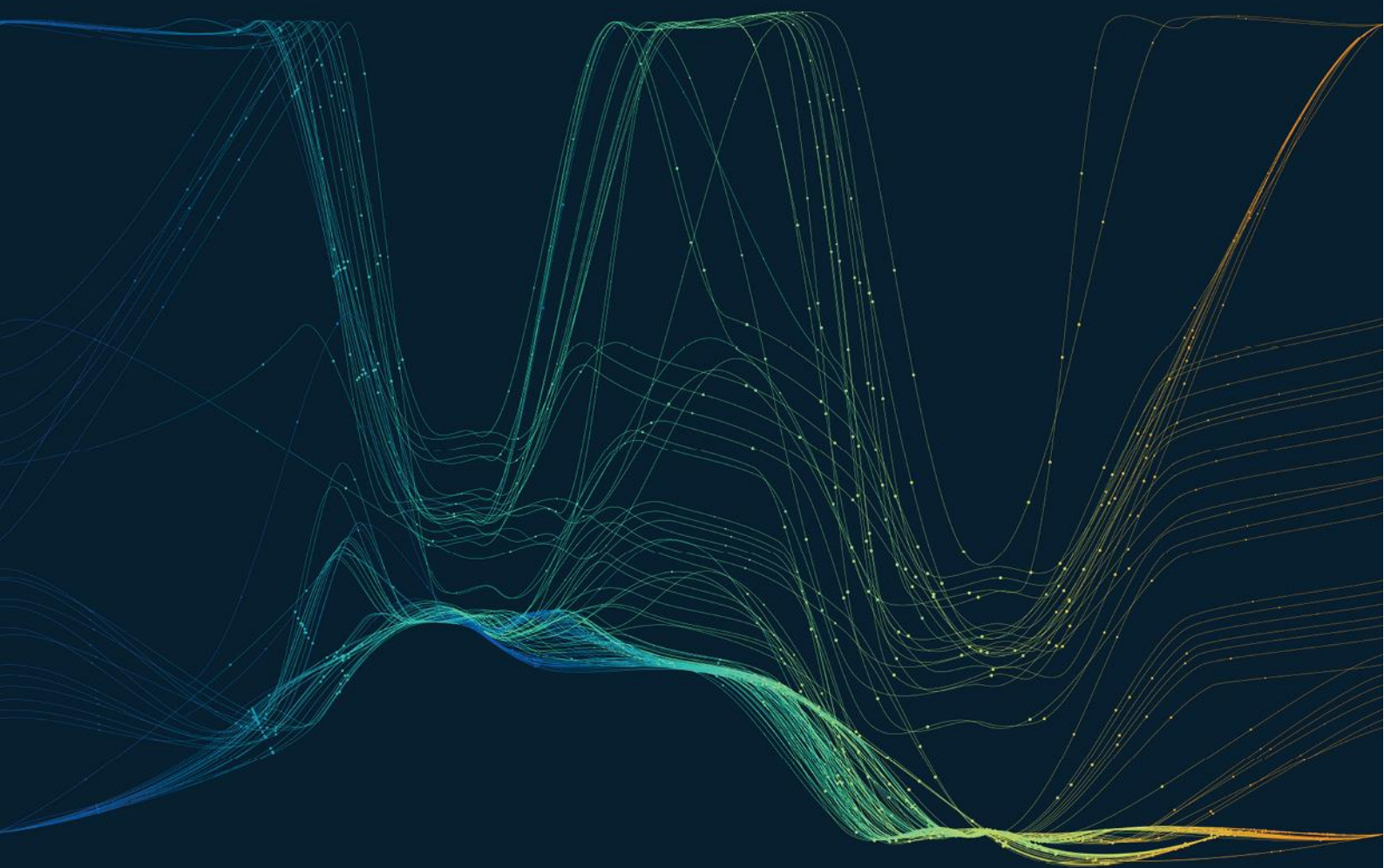
Komisjoni peadirektoraat on koostanud õigusakti eelnõu põllumajandussektori edasiseks reguleerimiseks, kehtestades uued piirangud ja andmetüübid CO₂ heidet käsitlevaks aruandluseks. Mitu liikmesriiki võttis juba kaks aastat tagasi kasutusele riiklikud aruandluslahendused. Kui õigusakt vastu võetakse, peavad need liikmesriigid oma olemasolevaid õigusraamistikke ja infosüsteeme edasi arendama, et need suudaksid õigusaktis kirjeldatud uusi piiranguid ja andmetüüpe toetada.

Peadirektoraat peab ettepaneku jaoks läbi viima koostalitlusvõime hindamise, sest see on veel arutlusel (K1) ja puudutab üleeuroopalist digitaalset avalikku teenust (K2 ja K3) (st see puudutab andmevooge avaliku sektori organisatsioonide vahel). Koostalitlusvõime hindamisel tuleks kaaluda olemasolevaid lahendusi ja nende (kordus)kasutamise võimalusi, et vältida jõupingutuste ja ressursside dubleerimist.

Lisaks neile konkreetsetele näidetele on ka järgmised juhtumid head näitajad selle kohta, millal hindamine on tõenäoliselt kasulik, isegi kui see ei ole kohustuslik:

- uute ülesannete püstitamine ametiasutustele,
- muudatused teabe avalikustamisel,
- muudatused teabe hankimise õigustes,
- avaliku teenuse osutamise uus viis.

3 Kuidas koostalitlusvõime hindamist läbi viia?

Pärast seda, kui olete 2. peatükis esitatud otsustuspüü abil kindlaks teinud, et koostalitlusvõime hindamine on vajalik, leiate käesolevast peatükist juhised hindamisprotsessi läbimiseks.

Selle peatüki eesmärk on anda teile selge sammsammuline juhend, kuidas koostalitlusvõime hindamist vastavalt Koostalitleva Euroopa määrusele läbi viia. Peatüki lõpuks teate järgmist:

- millised on koostalitlusvõime hindamise põhietapid,
- kuidas teha kindlaks ja dokumenteerida siduvaid nõudeid,
- kuidas teha kindlaks mõju piiriülesele koostalitlusvõimele,
- kuidas teha kindlaks asjaomased sidusrühmad ja nendega konsulteerida,
- kuidas teha kindlaks kohaldatavad Koostalitleva Euroopa lahendused.

Koostalitleva Euroopa määruks on selgelt märgitud, et koostalitlusvõime hindamiste käsitus peaks olema **proportsionaalne** ja **kohandatud** vastavalt hindamise tasemele ja ulatusele. See tähendab, et erinevad meetodid ja vahendid toovad eri olukorras erinevat kasu (vt käesoleva peatüki punkt 3.4). Selle peatüki eesmärk ei ole pakkuda kõigile sobivat käsitusviisi, vaid tutvustada erinevaid võimalusi. Need võimalused erinevad vastavalt asjaoludele, mis on seotud avaliku sektori organisatsiooni üldise koostalitlusvõime juhtimisega. Selline juhtimine võib näiteks eeldada riiklike või organisatsiooniliste hindamiste või IT/koostalitlusvõime raamistike olemasolu (vt [5. peatükk](#)). Kui konkreetsetes organisatsioonides puuduvad konkreetsed juhised koostalitlusvõime hindamise käsitluse kohta, peaks hindamist juhtiv isik valima käsitluse, mis toob kõige rohkem kasu, tekitades samal ajal kõige vähem koormust.

Selles peatükis kirjeldatud protsess kujutab endast koostalitlusvõime hindamise terviklikku „**parimat tava**“, kuid on selge, et organisatsioonide suurus, struktuur, ressursid ja küpsusaste on erinevad. Seda protsessi saab ja tuleb kohandada vastavalt konkreetse organisatsiooni olukorrale ja piirangutele.

Oluline on säilitada hindamise aluspõhimõtted,⁸ kuid samal ajal kujundada protsess nii, et see oleks konkreetsetes olukorras nii hallatav kui ka mõttekas. Nende juhiste järgimisel kaaluge, kuidas iga sammu saab kohandada vastavalt konkreetse organisatsiooni võimalustele ja nõuetele, tagades, et hindamine jääb väärtuslikuks ja rakendatavaks sõltumata lähtepunktist või olemasolevatest ressurssidest.

Esmalt uurime üldisi soovitusi koostalitlusvõime hindamise läbiviimiseks, enne kui käsitleme üksikasjalikumalt protsessi iga sammu.

⁸ Hindamised on kavandatud selleks, et võimaldada piiriülest koostalitlusvõimet, tagades samal ajal kõigi asjaomaste sidusrühmade kaasamise ning luues seega kestliku ja tulevikukindla digipoliitika. Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja mõista kavandatud nõuete mõju ulatust ja teha ettepanekuid meetmete kohta, et saada kasu ja tegeleda võimalike kuludega (põhjendus 17), ning valida proportsionaalne ja diferentseeritud lähenemisviis vastavalt sellele, millisel tasandil ja millises ulatuses hindamisi läbi viiakse (põhjendus 19).

3.1 Üldised soovitused

Üldised soovitused õige käsitusviisi leidmiseks:

Alustage varakult. Kasu on suurim siis, kui hindamine viiakse läbi juba uute siduvate nõuete väljatöötamise alguses (nt poliitika kujundamise, õigusaktide ettepanekute või uute IT-lahenduste väljatöötamise raames), kuid hiljemalt enne siduvate otsuste vastuvõtmist.

Tagage sobivus ettenähtud otstarbeks. Mida täpsem ja ainulaadsem on nõudeid sisaldav otsus (nt kohaliku omavalitsuse üksikprojekti rakendamine), seda pragmaatilisem ja seega kitsam võib olla hindamise eesmärk. Püüdke selgelt määratleda ulatus ja eesmärgid ning kohandada vastavalt nendele hindamist.

Tuginege olemasolevatele raamistikele. Hindamine peaks olema kooskõlas olemasolevate organisatsiooniliste ja haldusraamistikega, tagades seega, et need täiendavad haldustegevust. Vajaduse korral tuleks arvesse võtta ka digipoliitikat käsitlevaid õigusraamistikke. Kui hindamine on seotud varasema (ELi või riikliku) hindamisega, kasutage seda varasemat hindamist ja tuginege sellele.

Konsulteerige sidusrühmadega. Koostalitlusvõime hindamine peaks hõlmama konsulteerimist otseselt mõjutatud teenuse kasutajatega (sealhulgas kodanikega või nende esindajatega). Samuti oleks soovitatav konsulteerida nii rakendajatega kui ka teiste teenuse osutamisega seotud isikutega. Pidage meeles, et sellisesse hindamisse võivad olla kaasatud isikud, kellel ei ole teabealduse või IT-alast tausta.

3.2 Ettevalmistus

Selles etapis pannakse protsessile alus, aidates määratleda selle ulatust, moodustada õige meeskonna ja koostada selge tegevuskava. Eraldades sellele algusetapile piisavalt aega, saate muuta hindamise järgmised etapid sujuvamaks, vältida võimalikke tagasilööke ja tagada, et lõpptulemused on nii asjakohased kui ka rakendatavad.

3.2.1 Määrake kindlaks protsessid, mis käivitavad koostalitlusvõime hindamise

Selle asemel, et vaadata juhtumipõhiselt, kas koostalitlusvõime hindamine on vajalik, püüdke kindlaks teha protsessid, mis tavaliselt vajavad hindamist, näiteks õigusloometsükkel, rakendusprotsessid või hankemenetlused. Kui teil on protsessidest ülevaade, püüdke neid veelgi kitsendada võimaliku sisenemispunkti / sekkumise kohani. Näiteks kui teie õigusloometsükkel hõlmab kohustust viia läbi mõjuhinnaang, siis kaaluge, kas ja millises etapis võiks sellesse protsessi lülitada koostalitlusvõime hindamise.

3.2.1 Tehke kindlaks koostalitlusvõime hindamise vajadus

Selle etapi otsustamismenetlust on üksikasjalikult kirjeldatud [2. peatükis](#). Eelkõige on selles peatükis esitatud otsustuspuu, milles on esitatud struktureeritud käsitusviis hindamiseks, kas koostalitlusvõime hindamine on konkreetsel juhul vajalik. Käesolevas peatükis kirjeldatud edasiste sammudega peaksite jätkama ainult siis, kui 2. peatükis esitatud eelhindamine näitab, et hindamine on vajalik. Isegi kui teil ei ole seaduslikku kohustust hindamist läbi viia, võite seda siiski teha vabatahtlikult.

3.2.2 Määratlege hindamise ulatus ja eesmärgid

Koostalitlusvõime hindamise ulatuse ja eesmärkide määratlemine kujundab edasise protsessi. Ulatus määrab kindlaks hinnatava tegevuse piirid (sh milliseid andmevahetuse, süsteemide, protsesside või teenustega seotud juhtumeid uuritakse ja kui põhjalikult). Eesmärgid täpsustavad, mida soovite hindamisega saavutada (nt konkreetsete koostalitlusvõime puudujääkide kindlakstegemine või teatavate standardite järgimise hindamine).

Oluline on meeles pidada, et ulatus ja eesmärgid peaksid olema kohandatud vastavalt teie projekti ja organisatsiooni konkreetsele olukorrale. Võtke arvesse hinnatava projekti laadi ja keerukust, samuti organisatsiooni struktuuri ja olemasolevaid ressursse. Suuremahuline piiriülene algatus võib nõuda põhjalikku hindamist. Väiksemale kohalikule projektile võib tulla kasuks sihipärasem lähenemine.

Ulatuse ja eesmärkide määratlemisel mõelge oma organisatsiooni suutlikkusele viia läbi hindamine. See hõlmab mitte ainult rahalisi vahendeid, vaid ka aega, teadmisi ja juurdepääsu vajalikule teabele. Eesmärk on leida tasakaal põhjalikkuse ja otstarbekuse vahel, tagades, et hindamine on nii sisukas kui ka teie piirangute piires hallatav. Kuigi hindamine peab alati olema seotud üleeuroopalise digitaalse avaliku teenusega, tuleb kõike eeltoodut arvesse võttes olla teadlik sellest, et ulatus ja eesmärgid võivad seega suuresti erineda mitte ainult liikmesriikide ja liidu üksuste vahel, vaid ka teie liikmesriigi ja organisatsiooni sees.

3.2.3 Moodustage multidistsiplinaarne hindamismeeskond

Tulemuslikuks koostalitlusvõime hindamiseks on väga oluline moodustada õige meeskond. Ideaaljuhul tuleks hindamisel kasutada mitmekesist ekspertide rühma, kuid on selge, et organisatsioonide oskused ja ressursid võivad olla piiratud. Oluline on püüelda parima võimaliku pädevuskombinatsiooni poole oma piirangute piires.

Ideaaljuhul on hindamismeeskonnas ühendatud mitmesugused oskused ja vaatenurgad. Kaaluge selliste meeskonnaliikmete kaasamist, kellel on teadmised järgmistes valdkondades:

- andmevahetuse õiguslikud ja regulatiivsed aspektid (koostalitlusvõime);
- tegevusprotsesside analüüs;
- andmehaldus, sealhulgas semantiline pädevus ja juhtimine;
- IT-arhitektuur ja süsteemide integreerimine;
- konkreetsed valdkonnateadmised, mis on seotud hinnatavate siduvate nõuete ja mõjutatud teenustega.

Pidage meeles, et üks inimene võib olla pädev mitmes valdkonnas. Kui ressursid on piiratud, seadke prioriteediks konkreetse hindamise jaoks kõige olulisemad oskused. Samuti võite kaaluda ajutiselt välisekspertide või konsultantide kaasamist, et katta meeskonna kogemuste puudujäägid.

Meeskonna suurus peaks olema proportsionaalne hindamise ulatusega. Piiratud ulatusega hindamiseks võib piisata väikesest sihipärasest meeskonnast. Suurem ja keerukam projekt võib nõuda suuremat meeskonda.

3.2.4 Tehke kindlaks asjaomased sidusrühmad

Alustage nende sidusrühmade kindlakstegemist, kelle jaoks siduvad nõuded võiksid olla asjakohased, näiteks küsides endalt, keda need võivad mõjutada:

- rakendamisel, näiteks kes on kaasatud protsessi millisesse ossa;
- teenuse pakkumisel, näiteks millised organisatsioonid tuleb tingimata kaasata teenuse edukaks osutamiseks;
- teenuse osutamisel, näiteks kes peab kellega suhtlema,
- või juhtimisel, näiteks kes on kaasatud järjepidevuse tagamiseks.

Nendeks võivad olla avaliku või erasektori sidusrühmad (ettevõtjad), kodanikud või liidu üksused. Nende sidusrühmadega tuleb hiljem konsulteerida. Kui sellised sidusrühmad selgitatakse välja varakult, võivad nad aidata kaasa juba järgmise etapi läbiviimisele (nt siduvate nõuete kindlaksmääramisele). Iga üksikut sidusrühma ei ole vaja kindlaks teha, vaid pigem tuleb kindlaks määrata kategooriad (nt kõik kodanikud või ainult konkreetne rühm, kõik ettevõtjad või ainult konkreetsed sektorid).

3.3 Esialgne analüüs

Järgmine etapp hõlmab olemasolevate dokumentide, poliitikameetmete ja teenuste uurimist, et tuvastada ja mõista põhielemente, mis kujundavad teie hindamist.

Sellel etapil on kolm eesmärki:

1. koguda ja vaadata läbi asjakohased dokumendid ja poliitikameetmed, mis kirjeldavad koostalitlusvõimet mõjutavaid nõudeid;
2. teha kindlaks ja dokumenteerida selgelt teie hindamise jaoks keske tähtsusega siduvad nõuded;
3. kaardistada üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused, mida need nõuded mõjutavad.

Järgmise kolme punkti läbimisel pidage meeles, et teie analüüsi põhjalikkus ja ulatus peaksid olema proportsionaalsed hindamise ulatusega, nagu see on sõnastatud ettevalmistusetapis. Eesmärk on luua kindel teadmiste alus, millele tugineb teie ülejäänud hindamisprotsess.

3.3.1 Vaadake läbi nõudeid kirjeldavad dokumendid ja poliitikameetmed

Selle etapi esmane eesmärk on koguda kokku kõik dokumendid, mis on olulised uute või muudetud nõuete mõistmiseks, ja analüüsida neid (olenemata sellest, kas need nõuded on väljendatud sõnaselgelt või üksnes kaudselt). See läbivaatamine on aluseks, et järgmises etapis kindlaks määrata teie hindamise jaoks keske tähtsusega siduvad nõuded.

Oluline on märkida, et olemasolevate dokumentide laad ja ulatus võivad oluliselt erineda sõltuvalt hinnatava projekti või algatuse praegusest etapist (kas see on õigusaktide ettevalmistamise, kontseptsiooni ja kavandamise või hilisemas etapis).

Sõltuvalt sellest, millises digitaalse avaliku teenuse arendamise protsessi etapis te hetkel olete, võivad edasised sammud olla järgmised:

1. tehke kindlaks ja koguge kokku kõik asjakohased dokumendid. Nende hulka võivad kuuluda nii nõuded kehtestanud õigusaktid kui ka teised allikad, näiteks tehnilised dokumendid või nõudeid sisaldava dokumendi kohta käiv teabevahetus. Rakendage esialgu kõikehõlmavat lähenemisviisi, et tagada, et oluline teave ei jääks tähelepanuta, näiteks minge kaugemale nõudeid kirjeldavast siduvast dokumendist ja kaaluge olukorda, milles see on kehtestatud või kus seda rakendatakse. See võib hõlmata muid, olemasolevaid andmevahetuskohustusi, mida praegu ei reguleerita;
2. liigitage dokumendid vastavalt nende liigile ja sellele, kui asjakohased need on koostalitlusvõime seisukohast;
3. viige läbi esialgne läbivaatamine, et mõista iga dokumendi ulatust ja sisu;
4. koostage kokkuvõtte või indeks põhidokumentidest ja nende asjakohasusest koostalitlusvõime nõuete suhtes;
5. tehke kindlaks kõik dokumentides esinevad lüngad, mis võivad vajada täitmist.

Muud kaalutlused:

- kaaluge nii asutusesiseseid kui ka-väliseid dokumendiallikaid;
- pöörake tähelepanu versioonikontrollile, et tagada töötamine kõige ajakohasemate andmetega;
- otsige viiteid standarditele või muudele asutusevälistele nõuetele, mis võivad mõjutada koostalitlusvõimet;
- pange tähele kõiki dokumentides leiduvaid ebaselgusi või vastuolusid, et neid edasi uurida.

Pidage meeles, et selles etapis ei ole eesmärk nõudeid põhjalikult analüüsida, vaid luua mõistlik ülevaade dokumenteeritud olukorrast. See on aluseks järgmistes etappides tehtavale üksikasjalikumale analüüsile.

3.3.2 Tehke kindlaks asjaomased siduvad nõuded

Selle etapi eesmärk on **teha kindlaks ja dokumenteerida siduvad nõuded**, mida kavatsete hinnata (vt [2. peatükk](#), et saada rohkem teavet selle kohta, mis on „siduv nõue“). Pange tähele, et koostalitlusvõime hindamine võib toimuda ka üheainsa siduvate nõuete kogumi käsitlemiseks (tavaliselt siis, kui need kõik tuleb kehtestada ühe ja sama otsustusprotsessi käigus).

Teil on vaja nõuded dokumenteerida, sest need aitavad teil arutleda nende nõuete mõju üle, mis on koostalitlusvõime hindamise eesmärk. Pidage meeles, et see ülesanne ei ole alati lihtne. Mõned nõuded ei pruugi olla otseselt nähtavad ja selged, vaid need on võimalik kindlaks teha alles pärast põhjalikku ja asjatundlikku analüüsi.

Vaadake juba tuvastatud dokumendid läbi ja tooge välja siduvad nõuded:

- mis puudutavad digitaalset avalikku teenust:
 - o neil on digitaalne mõõde, st kui nende aluseks olevad protsessid on digiteeritud või automatiseeritud; need käsitlevad andmeid; need hõlmavad digilahenduste loomist või kasutamist; need pakuvad digikanalit teenuse osutamiseks või neid osutatakse võrgu- ja infosüsteemide kaudu;
 - o need on seotud avaliku sektori organisatsioonide vahelise suhtlusega, st neid osutavad liidu üksused või avaliku sektori asutused üksteisele või liidu füüsilistele või juriidilistele isikutele;
- millel on üleeuroopaline mõõde:

- need nõuavad liikmesriikidevahelist piiriülest suhtlemist, liidu üksuste vahelist suhtlemist või liidu üksuste ja avaliku sektori asutuste vahelist suhtlemist.

Olge oma kaalutlustes põhjalikud: kui hindamisprotsessis jäetakse siduva nõude olemasolu tähelepanuta, võib see mõnikord põhjustada rakendajatele hiljem piiriülese koostalitlusvõimega seotud probleeme⁹.

Kui olete nõuded kindlaks teinud, saate valida meetodi, mis sobib teile kõige paremini kindlakstehtud nõuete dokumenteerimiseks¹⁰. Üldiselt tuleks nõuete dokumenteerimisel vältida passiivse vormi kasutamist, sest selle tulemusel ei ole osalejad (st need, kes on kaasatud) sageli selgelt kindlaks määratud. Veenduge, et väljavõte sisaldab teavet, mis on vajalik selleks, et nõuet saaks pidada siduvaks nõudeks, sest teie hinnang võib hõlmata teavet, mis on võetud siduva dokumendi taustast (mitte dokumendist endast).

Sõltuvalt sellest, millises projekti etapis nõuded kehtestatakse, võivad nõuete kindlakstegemiseks ja dokumenteerimiseks olla kasulikud erinevad meetodid (nt kasutajate lugude või kasutusjuhtumite otsimine seadusandliku tsükli alguses). Seega arvestage oma kindlakstehtud nõuete dokumenteerimisel koostalitlusvõime hindamise eeldatava sihtrühmaga. Kuigi hindamine tuleb avaldada ametlikul veebisaidil, st see peab olema avalikult kättesaadav, annab see tõenäoliselt teavet ka hilisemateks protsessideks digitaalse avaliku teenuse elutsükli jooksul. Seepärast kaaluge, kas hindamisaruannet jagatakse teistega olemasoleval kujul või koostate erineva dokumendi näiteks sidusrühmadega konsulteerimiseks, hangete korraldamiseks või rakendamiseks. Kui jah, siis kohandage oma meetodeid vastavalt. Dokumenteerimine sõltub ka sellest, millist liiki siduvaid nõudeid te kirjeldate (nt tegevusalased, funktsionaalsed ja mittefunktsionaalsed nõuded või tehnilised nõuded).

Nagu eespool mainitud, moodustavad teie nõuded üldjuhul osa laiemast protsessist, milles need reguleerivad ainult teatavaid osi. Seetõttu on mõistlik vaadata laiemat üldist protsessi ja kohandada dokumenteerimist selle eripäradele. Selleks saate:

1. esitada nõuded protsessidiagrammina;
2. loetleda nõuded korduskasutatavas vormingus (nt pakkumiskutse jaoks)¹¹.

3.3.3 Kaardistage mõjutatud üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused

Selleks et hinnata, kus ja kuidas kindlaksmääratud siduvad nõuded mõjutavad üleeuroopalist digitaalset avalikku teenust, on mõistlik keskenduda teenuse enda, sealhulgas selle üleeuroopalise mõõtme (nt ühendus üle liikmesriikide piiride, liidu üksuste vahel või liidu üksuste ja avaliku sektori asutuste vahel nende võrgu- ja infosüsteemide kaudu) visualiseerimisele. Eesmärk on teha kindlaks piiriülene andmevahetus ja suhtlus, mis on vajalik avaliku teenuse tulemuslikuks osutamiseks, ja seda visualiseerida. Nii saate valmistada ette piiriülest koostalitlusvõimet, st just eelnevalt kindlakstehtud andmevahetust ja suhtlust käsitlevate nõuete mõju hindamist.

⁹Näiteks ajendasid puuduvad koostalitlusvõime nõuded varem e-arvete poliitika ümbermõtestamist: [Aruanne direktiivi 2014/55/EL mõju kohta siseturule ja e-arveldamise kasutuselevõtule riigihangete puhul – Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](#).

¹⁰ ELi avatud andmete portaali pakub põhjalikku [andmete visualiseerimise juhendit](#), mis sisaldab erinevaid tehnikaid alates graafikutest kuni joonistele ja jutustuseni.

¹¹ Juhul kui koostalitlusvõime hindamine on seotud IKT-süsteemide hankega, peaksid hankedokumentide tehnilised kirjeldused vastama [IKT tehnilistes kirjeldustes määratletud nõuetele, et neile saaks riigihankes viidata](#), mida võib pidada koostalitluslahendusteks.

Sellele ülesandele saab läheneda mitmeti, kuid järgmises punktis kirjeldatakse ühte võimalikku viisi, kuidas nii teenust ennast kui ka piiriülest suhtlust mõista, mis annab alust koostalitlusvõimet käsitlevateks kaalutlusteks.

Kõigepealt visualiseerige teenust, kaaludes järgmisi küsimusi:

- Mis on seotud otsuse üldine eesmärk? (asjakohane kontekst ja orientatsioonipunkt)
- Kes on kaasatud? (osalejad, näiteks ettevõtjad, kodanikud jne)
- Mis toimub? (Andmete kontrollimine? Tõendite väljastamine?)
- Millal see toimub? (Ajaline sõltuvus? Protsessi sõltuvus?)
- Kus see toimub? (*Back office*'is? Andmebaasides? Konkreetses (füüsilises) asukohas?)
- Miks see toimub? (õiguslik alus, sh võimalik subsidiaarsus)

Visualiseerimine võib toimuda eri viisidel (nt kasutaja teekonna, otsustuspuu või protsessidiagrammina). Samuti saate nõuded kaardistada teenuse arhitektuuri visualiseerimise vahendiga (nt [Euroopa koostalitlusvõime etalonarhitektuuri \(EIRA\)](#) abil).

Digitaalse avaliku teenuse üleeuroopalise mõõtmepuhul (nt avaliku sektori organisatsioonide vaheline piiriülene ühendus, mis on vajalik kõnealuse teenuse osutamiseks) kaaluge järgmisi punkte, et kaardistada teenuse jaoks kindlaks tehtud nõuded.

1. Määrake kindlaks nõutav andmevahetus:

- püüdke kaardistada (teenuse kirjelduse ja siduvate nõuete alusel) konkreetsed juhtumid, kus andmeid tuleb vahetada või jagada teiste liikmesriikide teenustega või liidu üksustega;
- täpsustage, milliseid teabevajadusi andmete vahetamine igal juhul rahuldaks (nt füüsilise isiku tuvastamine, tooteohutusala teave või organisatsioonide haldusandmed).

2. Määrake kindlaks koostööd tegevad teenused:

- määrake iga andmevahetuse puhul kindlaks teiste liikmesriikide või liidu üksuste asjaomane (asjaomased) avalik(ud) teenus(ed), millega teenus peab suhtlema;
- märkige nende partnerteenuste eest vastutavad asutused või institutsioonid.

3. Iseloomustage suhtlemist:

- kirjeldage iga suhtluse laadi (nt andmete hankimine, andmete esitamine ja kontrollimine);
- tehke kindlaks, millist liiki andmed moodustavad osa suhtlusest, ja kaaluge andmerühmade määratlemist, et saavutada selline täpsusaste, mis võimaldab olemasolevate andmete korduskasutamist;
- määrake andmevoo suund (ühe- või kahesuunaline);
- märkige ära sellise suhtluse erinõuded (nt reaalajas vs. partiidena ja sagedus).

Seejärel saate ka ühendused kaardistada.

4. Esitage selline suhtlus visuaalselt

Selline visualiseerimine, näiteks arhitektuuriskeem, annab olulise lisaväärtuse ka edasise hindamisprotsessi jaoks. Esimese sammu puhul võite kasutada vooskeeme, kasutaja teekonda või muid visualiseerimismeetodeid.

Pärast nende ühenduste kaardistamist on oluline kaaluda ka seda, mida siduva nõude rakendamine konkreetselt tähendaks. Seetõttu peaksite tähelepanu pöörama ka järgmistele punktidele.

5. Määrake kindlaks sõltuvused:

- märkige ära kõik sõltuvused konkreetsetest süsteemidest, standarditest või protokollidest, mis on selliseks suhtluseks vajalikud (nt kui osa andmeid hoitakse baasregistrites, võtke arvesse sõltuvust vastavast baasregistrist, et tagada selliste andmete korduskasutamine);
- tooge välja kõik olemasolevad koostalitluslahendused, mis on juba kasutusel või mida kavandatakse.

6. Kaaluge skaleeritavust:

- hinnake teenuse korduskasutamise võimalusi koos konkreetsete nõuetega (kas seda saaks taaskasutada teistes kasutusjuhtumites?);
- kaaluge andmevahetusnõuete võimalikke muutusi aja jooksul (nt andmete liik või maht või suhtlemise sagedus võivad muutuda).

Nende jõupingutuste tulemuseks võib olla kaart või diagramm, mis näitab, kuidas teie avalik teenus on piiriülesest seotud teiste teenustega. See võiks hõlmata järgmist:

- teenuste ühenduste visuaalne esitus (selles võiks olla üksikasjalikult esitatud vahetatavate andmete liigid ja iga suhtluse laad);
- partnerteenuste ja vastutavate asutuste loetelu;
- märgitud sõltuvused ja koostalitlusnõuded.

Selline kaardistamine võiks olla võrdlusalus hindamisprotsessis, aidates tuvastada võimalikke koostalitlusprobleeme või nõudeid. Näiteks võiksite seda kasutada sidusrühmadega konsulteerimiseks ja leida üheskoos vastuolud (loogilised, õiguslikud või vormingus/dokumentatsioonis), lahtised otsad või dubleerimised. See näitab ka sõltuvust teistest teenustest, organisatsioonidest või protsessidest, mida võib mõjutada kõnealuse siduva nõude üle otsustamine.

3.3.4 Kaasake sidusrühmad

Hindamise selles etapis tuleks täpsustada ettevalmistusetapis koostatud sidusrühmade loetelu. Konsultatsioone võib kasutada mitmel eesmärgil – need võivad aidata täpsustada nõuete ja asjaomaste teenuste dokumenteerimist (nagu eespool mainitud). Samuti aitavad need teil paremini selgitada sidusrühmadele, mis on kaalul, ja hinnata võimalusi parema piiriülese koostalitlusvõime saavutamiseks tulevikus.

Kuna keskendutakse üleeuroopalistele digitaalsetele avalikele teenustele ja nende piiriülesele koostalitlusvõimele, on hindamisel eriti olulised kaks sidusrühma.

Digitaalsete avalike teenuste kasutajad: teenuse kasutajad (füüsilised või juriidilised isikud), kes sõltuvad digitaalsete avalike teenuste piiriülesest suhtlusest, et neid teenuseid tulemuslikult kasutada.

Koostalitlusvõime hindamine eeldab konsulteerimist nende teenuse kasutajatega (sh kodanikega või nende esindajatega), et hinnata võimalikku mõju. See annab väärtuslikku tagasisidet selle kohta, kas siduv nõue on proportsionaalne selle kehtestamise algse eesmärgiga (st kas see nõue on proportsionaalne selle kehtestamisest oodatava kasuga). Samuti võimaldab see hinnata nõude tulemuslikkust (st kas siduv nõue aitab saavutada selle kehtestamise eesmärki). Seega saab nõudeid enne siduva otsuse tegemist vastavalt kohandada. Pidage siiski meeles, et sellises hindamises võivad osaleda isikud, kellel ei ole teabehalduse või IT-alast tausta, ning kohandage teavitamist vastavalt sellele.

Teiste liikmesriikide või ELi tasandi avaliku sektori organisatsioonid on liidu üksused või avaliku sektori asutused, kes reguleerivad, osutavad, haldavad või rakendavad üleeuroopalisi digitaalseid avalikke teenuseid.

Nende hulka kuuluvad sidusrühmad teenuse kogu elutsüklist (nt poliitikakujundajad, IT-rakendajad ja muud mõjutatud kasutajarühmad avaliku sektori organisatsioonis, näiteks teenuse osutajad). Kui te ei ole kindel, kuidas nende sidusrühmadega konsulteerida, võite tutvuda ka [Euroopa Komisjoni parema õigusloome vahendite](#) 7. peatükiga. Pidage meeles, et koostalitlusvõime tagamiseks võib osutuda vajalikuks tutvuda põhjalikult konkreetsete poliitikaaldkondadega. Teine näide sidusrühmadega konsulteerimisest võiks seega olla konsulteerimine nende valdkondade ekspertidega.

Pidage ka meeles, et Koostalitleva Euroopa määruse artiklis 3 sätestatud nõue viia läbi konsultatsioone ei tähenda, et need konsultatsioonid tuleb läbi viia lisaks muude protsesside raames toimuvatele konsultatsioonidele. Lõimimine olemasolevate protsessidega on võimalik ja tegelikult väga soovitatav, et kasutada ära olemasolevat sünergia (vt [5. peatükk](#)).

Sidusrühmade kaasamine võib toimuda ka pärast seda esialgset etappi ning järgmise etapi (hindamine) tulemusi saab samuti sidusrühmadega koos valideerida.

3.4 Piiriülese koostalitlusvõime hindamine

Hindamiseks aluse loomisele järgnev etapp käsitleb koostalitlusvõime hindamise protsessi tuumikut. See etapp hõlmab mitmest vaatenurgast lähtuvat hindamist, mis käsitleb siduvate nõuete mõju piiriülesele koostalitlusvõimele kooskõlas Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga.

Järgnevates punktides uuritakse, kuidas analüüsida mõju piiriülesele koostalitlusvõimele – võttes arvesse õiguslikke, korralduslikke, semantilisi ja tehnilisi aspekte – ning esitatakse näiteid parimatest tavadest, kuidas sellele ülesandele läheneda.

3.4.1 Analüüsige piiriülesele koostalitlusvõimele avalduvat mõju

Koostalitleva Euroopa määrus ei näe ette üht kohustuslikku meetodit, kuid selles on sätestatud, et Euroopa koostalitlusvõime raamistik on toetav vahend (Koostalitleva Euroopa määruse artikli 3 lõige 2).

Nagu eespool selgitatud, tuleb meeles pidada, et **hindamine ei pea näitama teed täieliku koostalitlusvõime suunas, vaid see peaks aitama tuvastada võimalusi suurema koostalitlusvõime saavutamiseks**. Kui teie avaliku sektori organisatsioon on juba otsustanud kasutada ühte hindamismeetodit, järgige seda otsust (vt [5. peatükk](#)).

Võttes hindamise peamiseks lähtepunktiks Euroopa koostalitlusvõime raamistiku, tuleb kaaluda, mil määral kavandatavad nõuded võimaldavad või takistavad koostalitlusvõimet. See võib ka näidata, kas on vaja täiendavaid nõudeid. Põhjenduses 21 on sätestatud, et hindamisel tuleks hinnata kavandatud siduvate nõuete mõju, võttes arvesse kõnealuse mõju päritolu, laadi, eripära ja ulatust. Selleks et neile aspektidele tähelepanu pöörata, võib esimeseks lähtepunktiks olla Euroopa koostalitlusvõime raamistiku neli mõõdet.

3.4.1.1 Hinnake õiguslikke aspekte

Eesmärk on hinnata, mil määral võimaldavad siduvad nõuded eri õigusraamistike, poliitikadokumentide ja strateegiate alusel tegutsevatel avaliku sektori organisatsioonidel teha koostööd üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste osutamiseks. Hindamisel tuleks arvesse võtta selliseid tegureid nagu nõude kooskõla kehtivate õigusnormidega, võimalikud konfliktid või vastuolud muude õigusraamistikega, sealhulgas ELi digipoliitikaga, ning rakendamise ja jõustamise teostatavus.

3.4.1.2 Hinnake korralduslikke aspekte

Eesmärk on hinnata, mil määral aitavad või ei aita siduvad nõuded avaliku sektori organisatsioonidel oma tegevusprotsesse, kohustusi ja ootusi ühtlustada, et saavutada üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste kvaliteetne ja sujuv osutamine. Mil määral kujutavad siduvad nõuded endast võimalusi või riske organisatsioonidele ja nende töökorraldusele? Kas need näiteks püstitavad uusi ülesandeid, mis tuleb integreerida, või jaotavad (ümber) kohustusi?

3.4.1.3 Hinnake semantilisi aspekte

Eesmärk on hinnata, mil määral tagavad siduvad nõuded, et vahetatavate andmete täpne vorming ja tähendus säilib ja on arusaadav kõikides asjaomastes üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste osutamiseks vajaliku andmevahetuse etappides. Mil määral kujutavad siduvad nõuded endast võimalusi või riske mõtestatud piiriülesele andmevahetusele? Kas need soodustavad näiteks kontrollitud sõnaloendite kasutamist või kasutavad uusi mõisteid?

3.4.1.4 Hinnake tehnilisi aspekte

Eesmärk on hinnata, mil määral aitavad siduvad nõuded eri isikutel turvaliselt ja nõuetekohaselt omavahel suhelda, et nad saaksid osutada üleeuroopalisi digitaalseid avalikke teenuseid.

Suuniste käesoleva versiooni seisuga ei ole olemas ühte vahendit, mis hõlmaks kõiki neid aspekte. Praegu on Koostalitleva Euroopa portaalis olemas esimene versioon, mille abil saab teie tulemused esitada määruse lisas ettenähtud kujul.

Järgnev näide võib anda esmase ettekujutuse piiriülest koostalitlusvõimet võimaldavatest küsimustest ja seega esimesed sekkumisvõimalused, et määrata kindlaks mõju, mida siduvad nõuded võivad piiriülesele koostalitlusvõimele avaldada.

Näide. Puudega kodanikud seisavad endiselt silmitsi probleemidega, kui nad kasutavad oma riiklikku puudega inimese kaarti teistes ELi riikides. On selge, et need probleemid tuleb lahendada. Ideaaljuhul peaksid riiklikud puudega inimese kaardid muutuma digitaalseteks, kuid see tekitab mõningaid keerulisi koostalitlusvõime küsimusi. Näiteks:

- Õiguslikud küsimused:
 - Kuidas tagada, et ühe liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud puuet tõendav dokument (nt digitaalne kaart) on õiguslikult kehtiv ka teises liikmesriigis?
 - Kuidas kontrollida, kas puuet tõendava digitaalse dokumendi sisu on piisav, et tõendada vastavust menetlusnõuetele teises liikmesriigis?
 - Kas piiriülese puuet tõendava dokumendi sisu võib vahetada piiriüleselt kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega?
- Korralduslikud küsimused:
 - Millisel avaliku sektori organisatsioonil on õigus väljastada puuet tõendavat dokumenti piiriüleses kontekstis (nt teises liikmesriigis elavale ja töötavale isikule)?
 - Kuidas nõuavad avaliku sektori organisatsioonid puuet tõendavat dokumenti piiriüleses kontekstis?
- Semantilised küsimused:
 - Kuidas tagada, et puuet tõendava dokumendi kogu sisu on arusaadav?
 - Kuidas tagada, et sellel sisul on kõigi osalejate jaoks sama tähendus?
- Tehnilised küsimused:
 - Kas puuet tõendav dokument on väljastatud sellises vormingus, et seda saab töödelda iga seda dokumenti nõudev avaliku sektori organisatsioon?
 - Kas on olemas puuet tõendava dokumendi piiriülest vahetamist võimaldav tehniline süsteem, mis on koostalitlusvõimeline kõigi vahetuses osalejate jaoks?

3.4.1.5 Piiriülesele koostalitlusvõimele avalduva mõju kindlaksmääramise parimad tavad

Järgnevalt tutvustatakse mõningaid erinevaid lähenemisviise, mis kõik põhinevad Euroopa koostalitlusvõime raamistikul ja mida saab kasutada piiriülese koostalitlusvõime hindamisel abivahendina. Kõik need lähenemisviisid vastavad õiguslikule nõudele viia hindamine läbi „asjakohasel viisil“.

3.4.1.5.1 Parim tava nr 1: siduvad nõuded poliitikadokumentides (digitaalsed kontrollid)

Õigustekstides sisalduvaid siduvaid nõudeid ei ole sageli koostanud multidistsiplinaarne meeskond, mistõttu võivad puududa teadmised mõnest digitaalse rakendamise aspektist. Sellistel juhtudel on hindamine pigem avastamine, mille käigus osalejad saavad teada, et poliitikadokument sisaldab siduvaid nõudeid, ja nad saavad teadlikuks hilisematest rakendamisega seotud tagajärgedest, millega nad ei pruukinud varem arvestada. Lisaks sellele võib poliitikadokumente rakendada väga erinevalt ja sageli ei ole nende eesmärk isegi mitte olla rakendamisviisi osas ettekirjutav. See tähendab, et poliitikadokumentide koostalitlusvõime hindamisel tuleb lahendada kaks täiendavat probleemi:

- nõudeid koostavatel inimestel võib olla vähe teadmisi digitaalsest rakendamisest;
- paljud küsimused digitaalse rakendamise kohta võivad olla veel väga lahtised, sest protsess on alles algusjärgus.

Nende probleemide lahendamiseks on komisjon ja mitu liikmesriiki viimastel aastatel teiseks Euroopa koostalitlusvõime raamistiku praktilisteks kontrollnimekirjadeks, mis on poliitikakujundajatele

lihtsamini arusaadavad ja millele on lihtsam vastata¹². Need küsimustikud võivad olla lähtepunktiks poliitikakujundajatele, kes soovivad mõista, kuidas poliitika võib parandada piiriülest koostalitlusvõimet või millised riskid tekitavad uusi probleeme piiriülese andmevahetuse jaoks. Samuti võivad need anda poliitikakujundajatele suuniseid edasiste sammude kohta, kui süvenetakse avatud küsimustesse (nt kaasates teiste erialade eksperte).

3.4.1.5.2 Parim tava nr 2: koostalitlusvõime eriraamistik abivahendina

Ühe hindamisega seotud töö võib olla lihtsam, kui organisatsioonis on juba kehtestatud üldine koostalitlusvõime juhtimine, mis on kooskõlas Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga. Sellisel juhul ei ole vaja võtta Euroopa koostalitlusvõime raamistikku hindamise lähtepunktiks. Koostalitlusvõime eriraamistike (nt riikliku või valdkondliku koostalitlusvõime raamistiku) kasutamine hindamiseks võimaldab luua rohkem väärtust ja võib lihtsustada lähenemisviisi. Järgnevalt on toodud näiteid koostalitlusvõime juhtimise protsessidest, mis on kooskõlas Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga ja mida võite oma kogemustele tuginedes ära tunda.

- Mõned liikmesriigid on võtnud Euroopa koostalitlusvõime raamistiku üle **riiklikusse koostalitlusvõime seadusesse** ja lisanud oma liikmesriigi olukorrale vastavad nõuded¹³. Sellisel juhul võib hindamisel uurida, kuidas siduvad nõuded sellesse raamistikku sobiksid.
- Mõned liikmesriigid on kehtestanud **riikliku koostalitlusvõime etalonarhitektuuri**, mis on kooskõlas Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga (mõned neist põhinevad EIRA-l)¹⁴. Hindamisel võiks uurida, kuidas nõuded sobivad sellistesse riiklikesse arhitektuuridesse.
- Mõned liikmesriigid on kehtestanud **andmehaldusraamistikud**, mis sisaldavad Euroopa koostalitlusvõime raamistiku soovitusi. Hindamine võib tugineda sellistele tavadele.
- Mõned rahvusvahelised organisatsioonid, nagu Maailmapank, on kasutanud oma algatustes, näiteks algatuses [ID4D \(Identification for development\)](#), mille eesmärk on aidata praktikutel kavandada ja rakendada kaasavaid ja usaldusväärseid identifitseerimissüsteeme, juhtpõhimõttena Euroopa koostalitlusvõime raamistikku.

Küsimused, mis on seotud riikliku või eriraamistikuga vastavusse viimisega, võivad hõlmata järgmist:

- Kuidas sobivad nõuded minu organisatsiooni koostalitlusvõime juhtimisse?
- Kuidas sobivad nõuded arhitektuuri?
- Kas me oleme dokumenteerinud asjaomased andmevood, nagu meie riiklik koostalitlusvõime korraldus nõuab?

3.4.1.5.3 Parim tava nr 3: korduskasutatavad vahendid

See lähtepunkt on asjakohane kõikide organisatsioonide jaoks, kellel ei ole spetsiaalset (koostalitlusvõime) hindamise meetodit või kellel on küll spetsiaalne meetod, kuid see ei ole kooskõlas Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga. Samuti on see väärtuslik lähenemisviis siduvate nõuete täpsemaks hindamiseks (nt standardile vastavuse kontrollimiseks).

¹² Näited: [Euroopa Komisjoni parema õigusloome vahendite hulka kuuluvas vahendis nr 28](#) esitatud tavad; Taani [Digital-ready legislation \(digst.dk\)](#) ja Saksamaa [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#).

¹³ Näiteid võib leida riiklikust koostalitlusvõime raamistikust [NIFO – National Interoperability Framework Observatory](#).

¹⁴ Näiteks [Poola](#) ja [Malta](#).

Euroopa koostalitlusvõime raamistikul põhineva hindamise toetamiseks on välja töötatud mitu lahendust, mis toetavad eri eesmäärke. Et need lahendused toetaksid tulevikus täielikult koostalitlusvõime hindamist, tuleb neid kohandada, kuid juba praegu võivad need anda kasulikke juhiseid. Kui hindamisel antakse kõrge hinne, peaks mõju piiriülesele koostalitlusvõimele olema positiivne; vähese vastavuse korral peaks hinne olema madal. Järgnevalt on toodud näiteid sellistest vahenditest.

- Hindamiste puhul, mis puudutavad olemasoleva digitaalse avaliku teenuse muutmist: [koostalitlusvõime küpsuse hindamise vahendid](#) ([IMAPS](#), [SIQAT](#) ja [GIQAT](#)). Tegemist on enesehindamisvahenditega, millega hinnatakse digitaalsete avalike teenuste koostalitlusvõime küpsusastet kõikidel valitsemistasanditel. Seega pakuvad need väärtuslikke lähtepunkte, kuid neid tuleks kohandada, sest koostalitlusvõime hindamine puudutab siduvaid nõudeid, mitte konkreetseid digitaalseid avalikke teenuseid. Sellise lahenduse valimisel tuleks koostalitlusvõime küpsusastme hindamiseks esitada veebipõhised küsimustikud koos soovitustega aruande jaoks.
- Hindamiste puhul, mis käsitlevad standardit või tehnilist kirjeldust: [CAMSS](#) on enesehindamise vahend valitud standardite ja/või tehniliste kirjelduste koostalitlusvõime toetuse hindamiseks. Aruande jaoks tuleks koostalitlusvõime hindamiseks esitada veebipõhine küsimustik.

3.5 Lahenduse kindlaksmääramine

Peamine põhimõte, mida Koostalitleva Euroopa määrus rõhutab, on olemasolevate koostalitluslahenduste (nt standarditud moodulid või peamised sõnaloendid) taaskasutamise tähtsus ja väärtus, et edendada koostalitlusvõimet, ühtlustamist ja avalike ressursside tulemuslikku kasutamist. Selline lähenemisviis mitte ainult ei suurenda piiriülest koostalitlusvõimet, vaid aitab ka tagada kulutõhususe ja ELi avalike teenuste järjepidevuse.

Koostalitleva Euroopa määruses on märgitud, et organisatsioonid peavad koostalitlusvõime hindamise käigus hindama olemasolevate lahenduste, eelkõige „Koostalitleva Euroopa lahendusteks“ määratud lahenduste rakendatavust ja seega ka korduskasutatavust. Need on koostalitluslahendused (nt standardid, moodulid ja peamised sõnaloendid), mida Koostalitleva Euroopa nõukoda on kontrollinud ja soovitanud nende potentsiaali tõttu (piiriülese) koostalitlusvõime parandamiseks või loomiseks, kui see on vajalik.

Selle etapi peamised eesmärgid on järgmised:

1. teha kindlaks asjakohased Koostalitleva Euroopa lahendused, mis võiksid vastata teie hinnangus tuvastatud koostalitlusvõime vajadustele;
2. hinnata, kuidas neid lahendusi saaks lõimida teie teenusesse, et suurendada koostalitlusvõimet;
3. kaaluda muid korduskasutatavate lahenduste katalooge kas ELi või riiklikul tasandil, mis võiksid pakkuda sobivaid lähenemisviise.

Olemasolevate lahenduste korduskasutamise eelistamisega saab kiirendada koostalitlusvõimeliste teenuste arendamist, vähendada dubleerimist ning tagada vastavus kehtestatud standarditele ja tavadele kogu ELis.

Järgnevates punktides uurime, kuidas neid lahendusi tulemuslikult kindlaks määrata, hinnata ja potentsiaalselt kohandada teie konkreetsele teenusele ja koostalitlusvõime nõuetele.

3.5.1 Uurige ja hinnake asjakohaseid Koostalitleva Euroopa lahendusi

Nagu eespool lühidalt mainitud, võivad **Koostalitleva Euroopa lahendused** olla mis tahes korduskasutatavad varad, mis on seotud õiguslike, korralduslike, semantiliste või tehniliste nõuetega, et võimaldada piiriülest koostalitlusvõimet. Need on näiteks kontseptuaalsed raamistikud, suunised, etalonarhitektuurid, tehnilised spetsifikatsioonid, standardid, teenused ja rakendused ning samuti sellised dokumenteeritud tehnilised komponendid nagu lähtekood; **Koostalitleva Euroopa lahendused** on koostalitluslahendused, mida on soovitanud Koostalitleva Euroopa nõukoda (eeldatavasti toimub see 2025. aastal).

3.5.2 Uurige asjakohaseid koostalitluslahendusi

[Koostalitleva Euroopa portaali](#) (endine Joinup) annab juurdepääsu kõigile Koostalitleva Euroopa lahendustele, mis on asjakohaselt märgistatud ja varustatud vastavate otsingufunktsioonidega. Portaali hõlbustab veelgi muude asjakohaste lahenduste, sealhulgas avatud lähtekoodiga lahenduste otsimist. Paljud lahendused on aga juba portaalis kättesaadavad.

Riiklikud portaaliid võivad samuti toimida kontaktpunktidenä, kust saab otsida korduskasutatavaid lahendusi, mis parandavad koostalitlusvõimet. Kui soovite hoida end kursis lahendustega, mis võivad tulevikus aktuaalseks muutuda, kaaluge liitumist asjakohaste kogukondadega, kus leiate ka rohkem teavet ja saate osaleda aruteludes.

3.5.3 Hinnake ja valige asjakohased Koostalitleva Euroopa lahendused

Kindlaksmääratud lahenduste hindamisel ja nende hulga valimisel tuleks meelde tuletada hindamise konkreetseid eesmärke, mis määrati kindlaks esimeses etapis. Üldiselt viiakse hindamise see osa läbi selleks, et **suurendada koostalitlusvõime võimalusi** tulevikus, kui nõudeid rakendatakse.

Koostalitleva Euroopa lahenduste ja koostalitluslahenduste ühine omadus on, et neid mõlemaid saab korduskasutada. Korduskasutatavate lahenduste tuvastamine protsessi alguses võib aidata nõudeid kujundada või kohendada neid viisil, mis võimaldaks nende lahenduste korduskasutamist ja seega kulude kokkuhoidu nõuete rakendamisel.

Selles etapis võib hindamisel siiski järgida üsna erinevaid tegevuskavasid, mis hõlmavad järgmist:

- **uurimine:** hoidke asjad piisavalt avatud, et neid saaks korduskasutada (nt Koostalitleva Euroopa lahendus);
- **teavitamine:** teavitage rakendajaid hindamisaruande kaudu olemasolevatest lahendustest, mida on võimalik rakendada;
- **planeerimine:** dokumenteerige vajadus töötada välja korduskasutatav vahend.

Hindamisaruandes loetletud lahendused ei ole rakendajatele automaatselt siduvad. Samas võivad need aidata rakendajatel oma rakendamispüüdlusi ühtlustada ja ühendada, säästa ressursse ja aidata automaatselt kaasa suuremale koostalitlusvõimele kogu ELis. Selleks tuleks mitte ainult hinnata, kas ja kus korduskasutamine on võimalik, vaid ka sõltuvalt juhtumist teha selgeks, milliseid lahendusi saab või

tuleb korduskasutada või kas tuleb välja töötada uus lahendus. Võimaluse korral võiksite uuesti ühendust võtta ka oma sidusrühmadega, et kontrollida tulemusi ja saada tagasisidet võimalike lahenduste kohta.

3.6 Aruandlus

Kui olete koostalitlusvõime mõju hindamise ja võimalike lahenduste kindlaksmääramise lõpule viinud, on teie järgmine samm oma järelduste ja soovitude dokumenteerimine hindamisaruandes. See aruanne on koostalitlusvõime hindamise protsessi peamine väljund. Koostalitleva Euroopa portaalis on võimalik täita oma aruanne määruse lisas sätestatud teabe alusel.

Aruande koostamise, läbivaatamise ja lõpliku vormistamise üksikasjad on olulised, kuid käesolevas peatükis neid ei käsitleta. Üksikasjalik juhend koostalitlusvõime hindamise aruande ülesehituse ja koostamise kohta (sh konkreetsed nõuded sisule ja vormile) on kättesaadav käesoleva suunise [4. peatükis](#), kus on esitatud juhised sellise selge ja informatiivse aruande koostamiseks, mille alusel saab tegutseda ja mis vastab Koostalitleva Euroopa määruses sätestatud nõuetele.

3.7 Järelmeetmed

Koostalitlusvõime hindamise lõpuleviimisega ja aruande koostamisega täidetakse koostalitlusvõime hindamise kohustuslik nõue. Selleks et hindamise läbiviimisest maksimaalset kasu saada, tuleks järelduste ja tulemuste põhjal siiski võtta järelmeetmeid – anda soovitusi, edastada teavet tulemuste kohta või võtta konkreetseid meetmeid.

Järelmeetmete etapis võivad ilmneda ka uued probleemid või võimalused, mis ei olnud esialgse hindamise käigus ilmsed. Seetõttu on oluline jääda paindlikuks ja olla valmis kohandama tegevuskava vastavalt tegelikele tulemustele ja saadud teadmistele.

Hindamise tulemuste põhjal tegutsemine võimaldab organisatsioonidel tagada, et koostalitlusvõime hindamine viib üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste osutamisel sisuliste parandusteni.

Kokkuvõte

Käesolevas peatükis on kirjeldatud koostalitlusvõime hindamise põhjalikku protsessi, pakkudes välja üksikasjaliku tegevuskava alates esmasest ettevalmistusest kuni pideva täiustamiseni. Kirjeldatud protsess on parim tava, mis sobib keerukate projektide puhul, mis nõuavad koostalitlusvõime mõju põhjalikku hindamist.

Oluline on tunnistada, et see üksikasjalik protsess on ideaalne raamistik, mis annab täieliku ülevaate sellest, mida täielik koostalitlusvõime hindamine võib hõlmata. On siiski selge, et mitte kõik projektid või organisatsioonid ei vaja sellist ulatuslikku hindamist või neil puuduvad selleks ressursid.

Nagu käesoleva peatüki alguses toonitati, tuleks koostalitlusvõime hindamise protsessi kohandada vastavalt konkreetsele organisatsioonile ja projekti erivajadustele, piirangutele ja omadustele. Hindamise ulatus ja põhjalikkus peaksid olema proportsionaalsed hinnatava algatuse ulatuse ja võimaliku mõjuga.

Organisatsioonid peaksid saama seda protsessi vabalt laiendada ja kohandada vastavalt oma konkreetsele olukorrale. See võib tähendada, et teatavatele etappidele tuleb keskenduda rohkem kui teistele, tuleb kombineerida etappe või kohandada analüüsi üksikasjalikkust vastavalt olemasolevatele ressurssidele ja hinnatava teenuse keerukusele. Oluline on järgida hindamise aluspõhimõtteid ning tagada samal ajal, et protsess jääks juhitavaks ja annaks väärtuslikke teadmisi teie konkreetsetes tingimustes.

Järgmisel joonisel on esitatud kokkuvõtlik näide parimate tavade protsessist.

Põhjalik parimate tavade näide tervikliku protsessi kohta

Ettevalmistus

- Tehke kindlaks koostalitlusvõime hindamise vajadus
- Määratlege hindamise ulatus ja eesmärgid
- Moodustage hindamismeeskond
- Tehke kindlaks asjaomased sidusrühmad

Algne analüüs

- Vaadake läbi nõudeid kirjeldavad dokumendid ja poliitika-meetmed
- Tehke kindlaks asjaomased siduvad nõuded
- Kaardistage mõjutatud üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused
- Viige sidusrühmadega läbi küsitlused

Hindamine

Analüüsige piiriülesele koostalitlusvõimele avalduvat mõju

- Õiguslikud aspektid
- Korralduslikud aspektid
- Semantilised aspektid
- Tehnilised aspektid

Lahenduse kindlaksmääramine

- Uurige olemasolevaid Koostalitleva Euroopa lahendusi
- Tehke kindlaks muud asjakohased koostalitluslahendused
- Hinnake võimalikke uusi lahendusi

Aruandlus

- Koostage esialgne hindamisaruanne
- Vaadake aruanne läbi koos sidusrühmadega
- Viimistlege aruannet ja avaldage see

Järelmeetmed

- Koostage hindamistulemuste põhjal tegevuskava
- Rakendage soovitatud muudatused
- Jälgige edasiminekut ja mõju

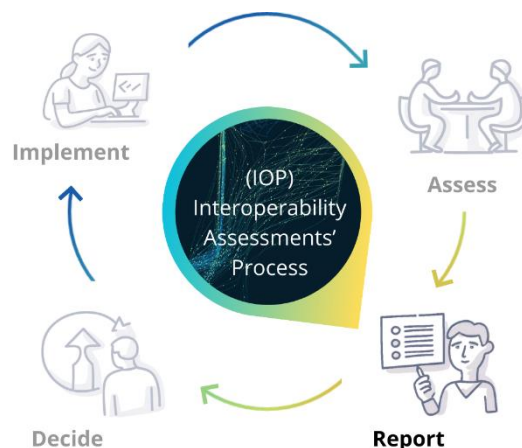
Pidev täiustamine

- Ajakohastage ja dokumenteerige hindamismeetodid kogemuste põhjal
- Jagage parimaid tavasid ja saadud kogemusi teiste organisatsioonidega

4 Kuidas dokumenteerida hindamist põhjalikus aruandes?

Käesoleva peatüki eesmärk on aidata mõista, kuidas dokumenteerida koostalitlusvõime hindamise tulemusi põhjalikus aruandes. Aruandel on hindamistsüklis oluline roll: see on asjakohane alus otsuste tegemiseks ja võib seejärel toetada rakendamist, kui aruande põhjal tehakse ettepanekuid üleeuroopaliste digitaalsete avalike teenuste piiriülese koostalitlusvõime parandamiseks. Samuti annab see teavet mitte ainult Koostalitleva Euroopa määrusega seotud järelevalveks, vaid võimalik, et ka teiste seotud riiklike digitaalsete järelevalvekavade jaoks.

Koostalitleva Euroopa määruuses hindamisaruandele sätestatud nõuded

Avaliku sektori organisatsioonid võivad ise otsustada, kuidas hindamisprotsessi korraldada, kuid Koostalitleva Euroopa määruuses on sätestatud väga selged nõuded hindamisaruandele,¹⁵ mis:

1. tuleb avaldada vähemalt ametlikul veebisaidil;
2. peab olema masinloetav;
3. peab esitama hindamise tulemused (sh Koostalitleva Euroopa määruse lisas loetletud elemendid);
4. tuleb jagada elektrooniliselt Koostalitleva Euroopa nõukojaga;
5. ei tohi sisaldada tundlikku teavet.

Järgmistes punktides selgitatakse neid nõudeid üksikasjalikumalt.

4.1 Avaldamine ametlikul veebisaidil

Hindamisaruanne peab andma teavet mitte ainult otsustajatele ja rakendajatele, vaid ka kõigile teistele, kellel võib tulevikus olla vaja läbi viia seotud hindamine. Seetõttu peaks see olema avalikult kättesaadav vähemalt ühel ametlikul veebisaidil. Ametlik veebisait tähendab käesoleval juhul avalikku veebisaiti, mille eest vastutab alaliselt avaliku sektori organisatsioon, kuid see ei pea olema hindamist läbiviiva organisatsiooni veebisait. **Sellise avaliku koha määravad riiklikud pädevad asutused.**

Selleks otstarbeks uue veebisaidi loomine ei ole seadusega nõutav. Aruanne on kättesaadav ka Koostalitleva Euroopa portaalis. Ideaaljuhul peaksid lingid aruandele olema kõikidel veebisaitidel, kuhu need, kelle jaoks hindamisaruande lugemine on kasulik, tavaliselt lähevad ja kus nad sellist teavet leiavad. Täiendavalt võib aruande avaldada ka muul kujul (nt paberkandjal või konkreetsetes väljaannetes).

¹⁵Vt Koostalitleva Euroopa määruse artikli 3 lõike 2 teine lause ja põhjendus 22.

4.2 Masinloetavus

Masinloetavus tähendab, et teave on **esitatud viisil, mida masinad saavad hõlpsasti töödelda ja mõista**. See tähendab, et ei piisa, kui see teave on avalik ja digitaalselt kättesaadav. Masinloetavad andmed vastavad spetsiifilistele struktuuridele või vormingutele, mis võimaldavad automatiseeritud süsteemidel neid tõlgendada inimese sekkumiseta.

Hindamisaruannete masinloetavuse saab tagada, kasutades asjakohast **metaandmete skeemi**. Lisaks saab esitatud andmete võrreldavust ja korduskasutatavust parandada, kasutades korduvalt andmete standarditud esitusviise (nt ühtlustades neid vastavate, praegu väljatöötamisel olevate semantiliste mudelitega). Komisjoni pakutavate vahendite kasutamine võib aidata tagada tulevikus masinloetavuse. Üks selline vahend on **veebipõhine vahend, mis võimaldab esitada aruande** otse Koostalitleva Euroopa portaalis. **Rakendusliidese ja selle dokumentatsiooni** võiks välja töötada ka masinloetavate andmete vahetamiseks, ühendades selle rakendusliidese mis tahes serverisse.

Pidage meeles, et nõue koostada aruanne masinloetaval kujul ei tähista kohustust teha aruanne **veebisaidil kättesaadavaks inimloetaval kujul**, mis võimaldab inimestel sellest vahetult aru saada.

4.3 Aruande minimaalne sisu

Aruande minimaalne sisu on sätestatud Koostalitleva Euroopa määruse lisas. Käesolevas juhendis käsitletakse ainult minimaalset sisu, mitte muid elemente. Komisjon töötab koostalitlusvõime hindamise ühe abivahendina välja ka hindamisaruande andmemudeli, mis avaldatakse Koostalitleva Euroopa portaalis. Järgmises tabelis on esitatud mõned soovitusel, mis aitavad teil esitada teavet masinloetaval kujul. Nagu juba märgitud, ei välista see aruande samaaegset avaldamist teistes vormingutes.

Tabel 1. Teabe muutmine masinloetavaks

• Element	• Kasutatavad andmemudelid
• 1. Üldine teave	
• Aruannet ja muud asjakohast teavet esitav liidu üksus või avaliku sektori asutus	• Core Public Organisation Vocabulary
• Asjaomane algatus, projekt või meede	- See punkt peaks aitama kasutajal mõista koostalitlusvõime hindamise tausta. See võib näiteks pakkuda linke teistele ametlikele veebisaitidele, kus avaldatakse õigusakti ettepanek või pakkumiskutse. ELi institutsioonid võivad näiteks esitada lingi portaalile Avaldage arvamust. - Õigusressursside jaoks on asjakohane lahendus ELI tutvustus – EUR-Lex (europa.eu).
• 2. Nõuded	

Asjaomased üleeuroopalised digitaalsed avalikud teenused		Core Public Service Vocabulary Application Profile									
Hinnatud siduvad nõuded		- Nõuete dokumenteerimiseks on erinevaid tavaid (nt kasutajate lood või kasutusjuhtumid). Need lisavad väärtust erinevates olukordades (vt ka 3. peatükk). - Võimalik lähtekoht: Core Criterion and Core Evidence Vocabulary, Core Assessment Vocabulary									
Mõjutatud avaliku ja erasektori sidusrühmad		- Selles punktis võib piisata lihtsalt sidusrühmade kategooria nimetamisest, selle asemel et nimetada iga konkreetset sidusrühma. Vahendid, mida komisjon praegu välja töötab, pakuvad struktureeritud viisi selle teabe kogumiseks. - Semantilise koostalitluslahendusena võiks kasutada avaliku ja erasektori üksuste kontrollitud sõnaloendeid (nt põhilisi ärisõnaloendeid) ja valdkondlikku ontoloogiat, nagu NACE¹⁶ või COFOG¹⁷.									
Kindlaks tehtud mõju piiriülesele koostalitlusvõimele		Komisjoni pakutavad vahendid koguvad selle teabe koostalitlusvõime kihi alusel, et järgida Euroopa koostalitlusvõime raamistiku loogikat.									
	Kindlaks tehtud mõju õiguslikule piiriülesele koostalitlusvõimele	Võtke aluseks riiklik koostalitlusvõime raamistik või Euroopa koostalitlusvõime raamistik ja märgistage kõige sobivam, esitades vajaduse korral selgituse (vähemalt inimloetava vormingu puhul). <table><tr><td>Kasulik</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Tähtsusetu</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Riskantne</td><td></td><td></td></tr></table>	Kasulik			Tähtsusetu			Riskantne		
Kasulik											
Tähtsusetu											
Riskantne											
	Kindlaks tehtud mõju korralduslikule piiriülesele koostalitlusvõimele	Võtke aluseks riiklik koostalitlusvõime raamistik või Euroopa koostalitlusvõime raamistik ja märgistage kõige sobivam, esitades vajaduse korral selgituse (vähemalt inimloetava vormingu puhul).									

¹⁶ NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) on Euroopa tööstussektori standardne klassifitseerimissüsteem ettevõtete liigituste kodeerimiseks.

¹⁷ Valitsuse funktsioonide klassifikatsioon, mille praeguse versiooni töötas 1999. aastal välja Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon ning mille ÜRO statistikaosakond avaldas valitsuse tegevuse eesmärkide klassifitseerimise standardina.

		<table> <tr> <td>Kasulik</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Tähtsusetu</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Riskantne</td><td></td><td></td></tr> </table>	Kasulik			Tähtsusetu			Riskantne		
Kasulik											
Tähtsusetu											
Riskantne											
	Kindlaks tehtud mõju semantilisele piiriülelele koostalitlusvõimele	Võtke aluseks riiklik koostalitlusvõime raamistik või Euroopa koostalitlusvõime raamistik ja märgistage kõige sobivam, esitades vajaduse korral selgituse (vähemalt inimloetava vormingu puhul). <table> <tr> <td>Kasulik</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Tähtsusetu</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Riskantne</td><td></td><td></td></tr> </table>	Kasulik			Tähtsusetu			Riskantne		
Kasulik											
Tähtsusetu											
Riskantne											
	Kindlaks tehtud mõju tehnilisele piiriülelele koostalitlusvõimele	Võtke aluseks riiklik koostalitlusvõime raamistik või Euroopa koostalitlusvõime raamistik ja märgistage kõige sobivam, esitades vajaduse korral selgituse (vähemalt inimloetava vormingu puhul). <table> <tr> <td>Kasulik</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Tähtsusetu</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Riskantne</td><td></td><td></td></tr> </table>	Kasulik			Tähtsusetu			Riskantne		
Kasulik											
Tähtsusetu											
Riskantne											
3. Tulemused											
	Kasutamiseks kindlaks määratud Koostalitleva Euroopa lahendused	- Need ei ole veel kättesaadavad, vaid neile on kavas lisada unikaalsed tunnused ja lingid Koostalitleva Euroopa portaali asjakohastele lehekülgedele. - Aruanne peaks sisaldama loetelu Koostalitleva Euroopa lahendustest, mis on nõuete rakendamisel asjakohasena kindlaks määratud. Kui ühtegi lahendust ei peeta asjakohaseks, tuleb seda samuti märkida.									
	Muud asjaomased koostalitluslahendused, kui see on asjakohane (sh masinatevaheline liides)	- Aruanne peaks sisaldama loetelu koostalitluslahendustest, mis ei ole kindlaksmääratud Koostalitleva Euroopa lahendused. - Ideaaljuhul peaks aruanne sisaldama linke vastavatele lahendustele Koostalitleva Euroopa portaalis, riiklikes või muudes asjakohastes portaalides.									
	Piiriülelele koostalitlusvõime allesjäänud tõkked	Aruanne peaks sisaldama loetelu piiriülelele koostalitlusvõimet takistavatest tõketest, mis on seotud hinnatud siduvate nõuetega. Struktureeritud teavet võiks kombineerida lühikese selgitusega selle kohta, miks neid									

	probleeme ei saa lahendada ja mida oleks vaja nende ületamiseks.
--	--

4.4 Teabe jagamine Koostalitleva Euroopa nõukojaga

Aruannetes sisalduvad andmed on olulised mitte ainult otsuste ettevalmistamiseks ja nende otsuste elluviijate jaoks, vaid need on ka Koostalitleva Euroopa nõukoja jaoks väga huvitavad suunavad andmed. Kui aruanded sisaldavad kvaliteetseid andmeid, saab neid kasutada andmepõhiste otsuste tegemiseks tulevaste prioriteetide kohta (nt Koostalitleva Euroopa tegevuskava kaudu).

Seetõttu on Koostalitleva Euroopa määruses nõutud, et aruanded saadetakse nõukojale elektrooniliselt. Aruanded, mida jagatakse [Koostalitleva Euroopa portaalis](#) oleva hindamisaruannete veebipõhise vahendi kaudu, loetakse nõukojale saadetud aruanneteks. Jagatud andmed annavad teavet seireks ja muutuvad Koostalitleva Euroopa portaali kaudu kättesaadavaks teistele huvitatud isikutele. Tulevikus võiks andmeid täiustada rakendusliidesepõhiste andmete abil, et esitada ajakohastatud hindamisstatistikat (nagu on kirjeldatud [Prantsusmaa](#) näites).

Nõukojale elektrooniliselt edastatud versioon ei tohiks sisaldada tundlikku teavet.

4.5 Kaitske tundlikku teavet

Avaliku sektori organisatsioonid peaksid enne aruande avaldamist veenduma, et selle avaldamine ei ohusta kaitstud isikuandmeid, intellektuaalomandi õigusi või ärisaladusi, avalikku korda või julgeolekut. Kui siduvad nõuded puudutavad liikmesriikide elutähtsaid süsteeme, peaks aruande sisu jääma piisavalt kõrgetasemeliseks, et see ei sisaldaks teavet, mis võib ohustada selliste süsteemide turvalisust (nt nõuete kirjeldus võiks olla suhteliselt kõrgetasemeline ja sõnastatud nii, et see ei ohusta turvalisust). Teine võimalus oleks lihtsalt tundlik teave välja jätta. Kui juba ainuüksi nõude olemasolu on tundlik teave, siis ei pea aruannet avaldama tervikuna, vaid selle asemel võib selle avaldada redigeeritud kujul koos selgitusega väljajätmise õigusliku aluse kohta (nt põhjus, miks seda peetakse tundlikuks). Aruanne tuleb siiski koostada ja turvaliselt edastada asjaomastele isikutele.

Kokkuvõte

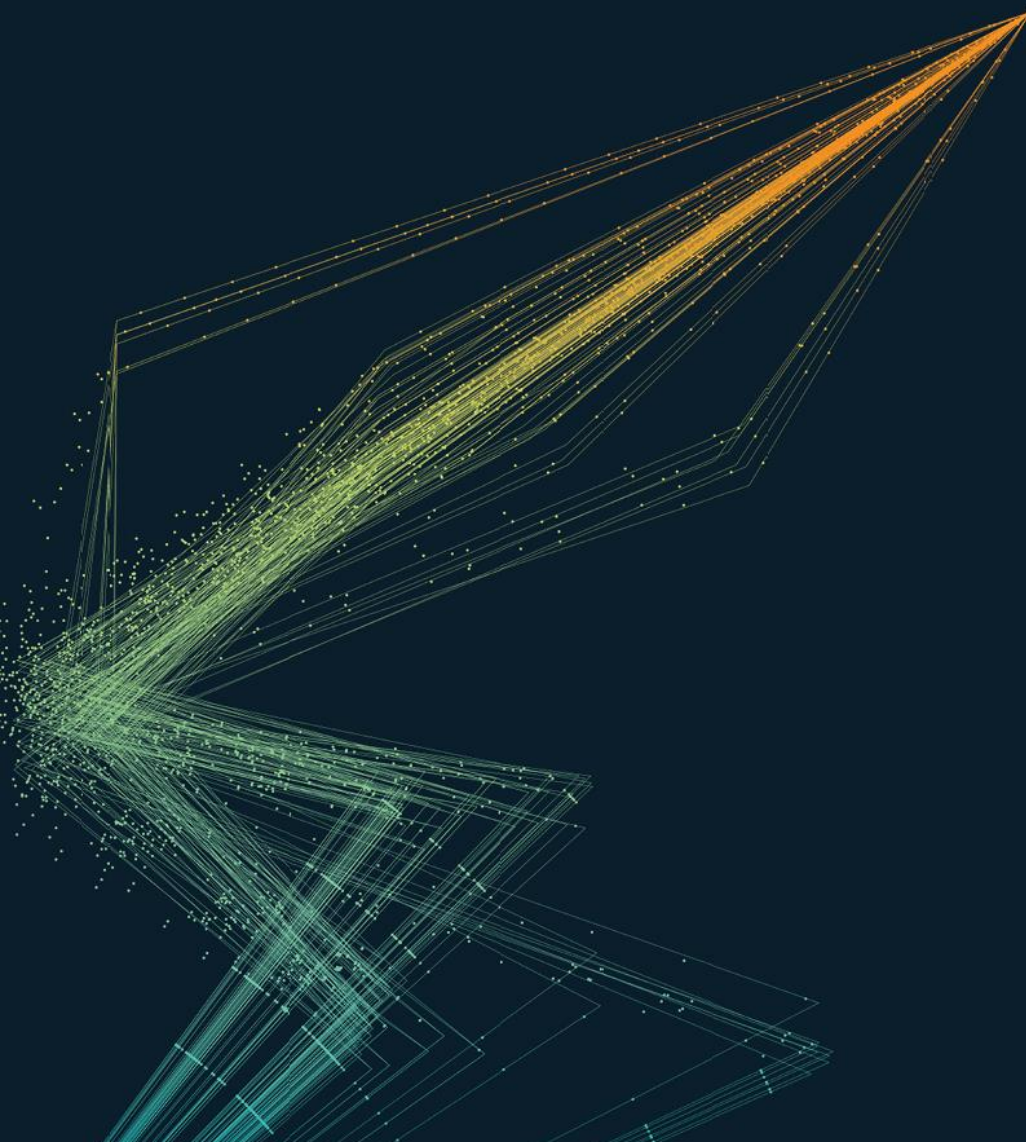
Aruandes tuleks kokkuvõtlikult käsitleda hinnatud siduvaid nõudeid, kindlakstehtud üleeuroopalisi digitaalseid avalikke teenuseid, kindlakstehtud mõju piiriülesele koostalitlusvõimele ja soovitatud Koostalitleva Euroopa lahendusi või muid koostalitluslahendusi. Samuti tuleks selles välja tuua kõik allesjäänud koostalitlusvõime takistused, mis hindamise käigus tuvastati.

Komisjon peab pakkuma koostalitlusvõime hindamise toetamiseks tehnilisi vahendeid, sealhulgas veebipõhist vahendit, mis hõlbustab aruande koostamist ja selle avaldamist Koostalitleva Euroopa portaalis. Kõik vahendid peaksid põhinema avatud andmemudelil, mis on tuletatud koostalitlusvõime hindamise aruannete ühisest kontrollnimekirjast (esitatud määruse lisas).

Nende vahendite kasutamine ei ole kohustuslik, kuid on väga soovitatav, sest need lisatakse ka Koostalitleva Euroopa portaali, kus aruanded avaldatakse, mis teeb need kättesaadavaks rohkematele sidusrühmadele, näiteks avaliku sektori organisatsioonidele, ning suurendab seega vastastikust õppimist ja andmete, kontseptsioonide ja lahenduste korduskasutamist.

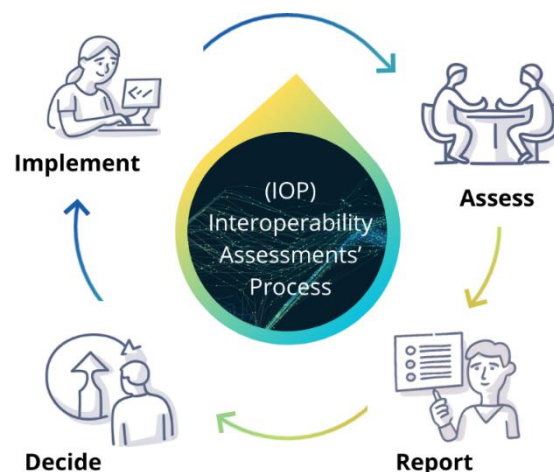
5

Kuidas kehtestada organisatsioonis
koostalitlusvõime hindamise protsessi
usaldusväärne juhtimine?

Järgmises peatükis esitatakse nõuandeid juhtimise kohta seoses liidu üksuses või avaliku sektori asutuses esmakordselt koostalitlusvõime hindamise koostamise, rakendamise ja haldamise eri aspektidega. Võttes arvesse avaliku sektori organisatsioonide ülesehituse ja protsesside mitmekesisust ning koostalitlusvõime hindamisel käsitletavate teemade mitmekesisust (õiguslikud, tehnilised, semantilised ja korralduslikud küsimused), ei saa käesolevas peatükis pakkuda kõigile sobivat lahendust, kuid selles tuuakse välja üldised sõnumid. Need ei ole siduvad, sest ELi ja liikmesriikide pädevad asutused peavad kehtestama või aitama kehtestada hindamisprotsesside juhtimiskorra ning andma soovitud täiendavaid suuniseid. Käesolevas peatükis käsitletakse põhjalikumalt järgmisi teemasid:

1. hindamiste jaoks usaldusväärse juhtimise kehtestamine,
2. konkreetse konteksti arvessevõtmine,
3. protsessi kestlikkuse ja vastastikuse õppimise tagamine,
4. koostalitlusvõime hindamise (pehmed) võimaldajad.

5.1 Usaldusväärse juhtimise kehtestamine

Koostalitleva Euroopa määrusega jäetakse koostalitlusvõime hindamise rakendamisel asjaomastele avaliku sektori organisatsioonidele halduslik kaalutusõigus. See tähendab, et koostalitlusvõime hindamist läbi viivad üksused võivad otsustada parima protsessi ja selle üksikasjade üle, tingimusel et nad järgivad Koostalitleva Euroopa määruse artiklis 3 sätestatud ühiseid nõudeid.

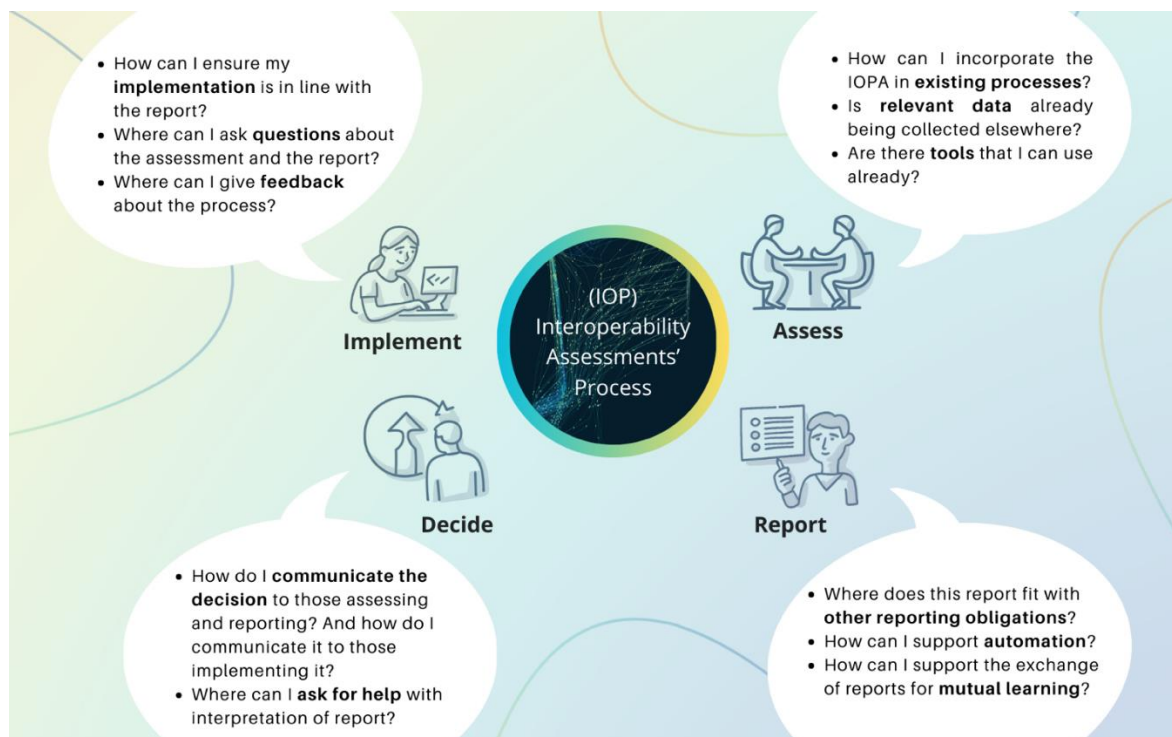
Kui mõelda koostalitlusvõime hindamise juhtimisest üldiselt, on väga oluline, et koostalitlusvõime hindamist ei käsitataks eraldiseisva tegevusena, vaid pigem osana laiemast ökosüsteemist avaliku sektori organisatsiooni üldise toimimise raames (sh poliitikakujundamise protsessid, hindamisprotsessid ja digitaalsete avalike teenuste elutsükkel), ning seeläbi siduda see nende protsesside juhtimisega ja IT elutsükliga.

See on osa digivalmis poliitikakujundamise mõtteviisist,¹⁸ st digivalmis poliitikameetmete ja õigusaktide sõnastamise protsessist, milles võetakse digiaspekte arvesse juba poliitikatsükli alguses, tagamaks et need on valmis digiajastuks, tulevikukindlad ja koostalitlusvõimelised. Näiteks käesolevates suunistes nimetatud juhtudel võib kultuuriline lõhe õigus- ja digimaailma vahel põhjustada ootamatuid rakenduskulusid, kuna siduvate nõuete mõju ei ole piisavalt varakult arvesse võetud. Digivalmis poliitikakujundamisega püütakse seda lõhet vähendada, aidates digitehnoloogiat ja andmeid parimal viisil kasutada, et uusi nõudeid sujuvalt ja eesmärgipäraselt rakendada.

Lähtepunktiks peaks seega olema koostalitlusvõime hindamise lõimimine kõikidesse olemasolevatesse protsessidesse. Need võivad hõlmata konsultatsioone sidusrühmadega, digikontrolle või juba olemasolevaid hindamisprotsesse. Pidage meeles, et mida varem hindamine läbi viiakse, seda lihtsam on lahendada võimalikke piiriülese koostalitlusvõime probleeme ja seega parandada asjaomaste

¹⁸ Lisateave on kättesaadav veebisaidil [Digital-ready Policymaking | Interoperable Europe Portal](#), samuti 3. peatükis nimetatud praktilistes näidetes: [Euroopa Komisjoni parema õigusloome vahendite hulka kuuluvas vahendis nr 28](#) esitatud tavad, Taani [Digital-ready legislation \(digst.dk\)](#) ja Saksamaa [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#).

teenuste kvaliteeti. Seepärast tagage protsessi kehtestamisel, et hindamine viiakse läbi võimalikult varakult.

Näited küsimustest, mida osalejad peavad koostalitlusvõime hindamise protsessi eri etappides esitama, et kehtestada koostalitlusvõime hindamise hea juhtimiskord

Samuti võib olla vajalik individuaalsete hindamiste pidev juhtimine. Töötajate jõupingutuste tõhus kooskõlastamine juhtimisprotsessidega (mis hõlmab erinevaid korralduslikke tasandeid) võib oluliselt vähendada vajalikku tööd. Seepärast võivad liikmesriigid ise otsustada, kuidas sisemisi ressursse jaotada ja koostööd kujundada¹⁹.

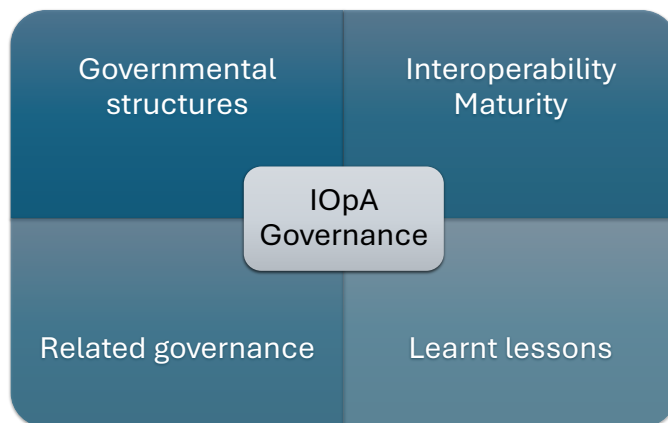
Vastavalt Koostalitleva Euroopa määruse artiklile 17 peab iga liikmesriigi ühtne kontaktpunkt toetama liikmesriigi avaliku sektori asutusi koostalitlusvõime hindamise protsesside loomisel või kohandamisel. Sarnane ülesanne on liidu üksuste koostalitlusvõime koordinaatoritel (Koostalitleva Euroopa määruse artikkel 18)²⁰. Kui te ei ole hindamisprotsessi lõimimises või juhtimises üldiselt kindel, kaaluge oma ühtse kontaktpunkti poole pöördumist, et uurida, kas neil on teavet selle kohta, kuidas teised avaliku sektori organisatsioonid on otsustanud protsessi korraldada. Komisjon kavatseb ka koondada Koostalitleva Euroopa portaali häid tavaid, koolitusmaterjale ja muid võimalusi teabe vahetamiseks.

¹⁹ „Selle ülesande tulemuslikkuse ja tõhususe tagamiseks võib liikmesriik otsustada, milliseid sisemisi ressursse kasutatakse ja millist koostööd tema avaliku sektori asutused teevad, et toetada kõnealuste koostalitlusvõime hindamiste tegemist“ (Koostalitleva Euroopa määruse põhjendus 16).

²⁰ „Ühtsel kontaktpunktil on järgmised ülesanded [...] toetada liikmesriigi avaliku sektori asutusi artiklis 3 ja lisas osutatud koostalitlusvõime hindamise protsesside loomisel või kohandamisel“ ja Koostalitleva Euroopa määruse artikkel 18: „Koostalitlusvõime koordinaator toetab kõnealust liidu üksust tervikuna koostalitlusvõime hindamise sisemiste protsesside loomisel või kohandamisel“ (Koostalitleva Euroopa määruse artikkel 17).

5.2 Sõltuvus kontekstist

Hindamisprotsessi tulevane raamistik sõltub suuresti kontekstist, millesse see lõimitakse. On siiski mõned üldised punktid, mida tuleb silmas pidada.

5.2.1 Valitsusstruktuurid

Iga avaliku sektori organisatsioon peab lõimima koostalitlusvõime hindamise erinevatesse valitsusstruktuuridesse – mõned neist on tsentraliseeritud, mõned detsentraliseeritud. Eelkõige föderalse riigistruktuuriga liikmesriikides võib olla mitu pädevat asutust, kes peavad tegema koostööd ühtsete kontaktpunktidega, et teave saaks järjepidevalt liikuda. Seetõttu on avaliku sektori organisatsioonis protsesside kehtestamisel oluline mõista konkreetset valitsemiskeskonda ja järgida vastavate ühtsete kontaktpunktide või koostalitlusvõime koordinaatorite juhiseid.

5.2.2 Koostalitlusvõime küpsusaste

Organisatsiooni koostalitlusvõime küpsusaste mõjutab ka koostalitlusvõime hindamise protsessi. Organisatsioonid, mille koostalitlusvõime küpsusaste on kõrgem, võivad olemasolevate strateegiate ja vahendite tõttu vajada sellise hindamise jaoks vähem ressursse. Nende hulka võivad kuuluda riiklike infosüsteemide, IT-strateegiate, etalonarhitektuuride, peamiste sõnaloendite või väljakujunenud konsultatsiooniprotsesside rakendamine. Kui koostalitlusvõime hindamise protsessid on juba kasutusel (nt kasutate vahendeid olemasolevate digitaalsete avalike teenuste koostalitlusvõime küpsusastme hindamiseks), kaaluge, kuidas neid protsesse ja/või nende tulemusi saab lõimida koostalitlusvõime hindamise protsessi. Kui see teie puhul ei kehti, siis vaadake, kas saate koostalitlusvõime hindamise kombineerida meetmetega, mis tõstaksid teie organisatsiooni üldist koostalitlusvõime küpsusastet.

5.2.3 Varasematest juhtumitest saadud kogemused

Te võite kindlaks teha, et teatavad protsessid on teie organisatsioonis juba väga koostalitlusvõimelised. Sõltumata sellest, kas koostalitlusvõime puudutab piiriülest tasandit või mitte, peaksite kindlasti nendest juhtumitest õppima, sest samad mehhanismid võivad olla rakendatavad ka muudel kasutusjuhtudel. Pole oluline, kui konkreetne juhtum ei vasta täpselt teie kasutusjuhtumile; võite siiski kohandada protsessi mõningaid osi või uurida neid juhtumeid, et paremini mõista koostalitlusvõimet ja sellega seotud protsesse. Seotud hinnanguid võib leida ka IT-turbe või andmekaitse valdkonnas ning need on kasulikud näited.

5.2.4 Olemasolev seotud juhtimine

Koostalitleva Euroopa määruse artikli 17 lõikes 4 nõutakse, et liikmesriigid loovad vajalikud koostööstruktuurid kõigi Koostalitleva Euroopa määruse rakendamisse kaasatud riiklike ametiasutuste vahel. Need struktuurid võivad põhineda olemasolevatel volitustel ja protsessidel. Juba praegu võivad

olla olemas protsessid, mille käigus võetakse vastu mõned otsused, mis on avaliku sektori organisatsioonidele õiguslikult, lepinguliselt või tehniliselt siduvad, ning nende protsesside suhtes võivad kehtida olemasolevad juhtimisstruktuurid ja -menetlused, näiteks mõjuhinnaangud. Püüdke kindlaks teha koostalitlusvõime hindamise koht nendes protsessides, näiteks selgitades välja muud asjakohased hindamised, et leida koostalitlusvõime hindamise kõige asjakohasem sisenemiskoht ja tuvastada „sõsarhindamised“. Sarnastest hindamistest õppimine aitaks teil ka kindlaks teha, kas teie puhul on vaja koostalitlusvõime hindamist läbi viia või on kohustus juba täidetud sõsarhindamisega või eelneva hindamisega.

5.3 Kestlikkus, pidev täiustamine ja vastastikune õppimine

Nagu iga organisatsiooniline protsess, peavad ka koostalitlusvõime hindamise protsess ja selle juhtimine olema kestlikud ning neid tuleb aja jooksul täiustada. Selles võivad abiks olla sellised meetodid nagu OODA-tsükkel (Observe-Orient-Decide-Act (jälgi-orienteeru-otsusta-tegutse)) või PDSA-tsükkel (Plan-Do-Study-Adjust (planeeri-tee-uuri-kohanda)).

Koostalitlusvõime hindamise kogemuste omandamisel võtke aega, et mõelda nii kogu protsessi kui ka üksikute etappide kohta saadud kogemuste üle ja need dokumenteerida. Mis töötas hästi? Milliste probleemidega kokku puutusite? Kuidas saab hindamismeetodeid täiustada? See analüüs võib ajendada teid ajakohastama oma hindamismeetodit, et saaksite tulevaste hindamiste puhul kasutada varasemat kogemust. Nende teadmiste talletamiseks kaaluge, kas luua „omandatud kogemuste“ dokument või ajakohastada oma sisemisi hindamissuuniseid.

Selleks kaaluge ka siduva nõude rakendamist. Isegi kui te töötate oma rakendamise üldkava välja väga täpselt, võite jätta tähelepanuta asjaolud, mis võivad rakendamist ja üldist protsessi praktikas kahjustada. Kehtestage tagasisidemehhanismid, et edastada see teave inimestele, kes tegelikult hindamist läbi viivad. Teretulnud kõrvalmõju on see, et jagate vastutuse kogu hindamise eest kõigile protsessiahelas osalejatele. See peaks suurendama motivatsiooni ja parandama hindamistulemuste kvaliteeti. Tagasisidesilmus on ka protsessi pideva täiustamise aluseks ja peaks seetõttu minema kaugemale üksikutest koostalitlusvõime hindamistest.

Edasijõudnumad organisatsioonid võivad kasutada ka selliseid meetodeid nagu OODA-tsükkel või PDSA-tsükkel. Näiteks võiks koostalitlusvõime hindamise juhtimine hõlmata mehhanismi, millega jälgitakse vastuvõetud koostalitlusvõime hindamise protsessi rakendamist igas üksikus etapis, nende eri etappide omavahelist seost ja kogu protsessi (sh selle juhtimist). Neid meetodeid tuleks pidevalt uurida, et muuta koostalitlusvõime hindamise protsess tulemuslikumaks ja tõhusamaks.

Samuti on oluline jagada parimaid tavaid ja saadud kogemusi teiste organisatsioonidega. Koostalitlusvõime on ühine ettevõtmine ja teadmiste vahetamine võib kiirendada täiustamist kogu ELi avalikus sektoris. Kaaluge panustamist Koostalitleva Euroopa kogukonda²¹ või osalemist vastastikuses kogemustevahetuses teiste avaliku sektori asutustega. Riikliku ja ELi tasandi ühtsetel kontaktpunktidel ja koostalitlusvõime koordinaatoritel võib olla abistav roll (eriti suuremates valitsusstruktuurides, mis hõlmavad mitut pädevat asutust).

5.4 (Pehmed) võimaldajad

Koostalitlusvõime hindamise rakendamisel võivad olla olulised ka mõned üldisemad meetmed.

²¹ Koostalitleva Euroopa portaalis antakse kogukonna kohta üha enam teavet.

5.4.1 Organisatsiooni kultuur

Koostalitlusvõimega tegelemisel on äärmiselt oluline ka organisatsioonide kultuuriline aspekt. Koostalitlusvõime tähendab koostööd, millega kõrvaldatakse mitte ainult tehniline, vaid ka organisatsiooniline isoleeritus. Koostalitlusvõime väärtuse äratundmiseks on vaja erilist mõtteviisi. Selles mõttes on koostalitlusvõime hindamine midagi enamat kui tehniline protsess, sest see võib olla otsustav organisatsiooniliste muutuste käivitamisel. Selliste hindamiste kaudu saavad organisatsioonid põhjalikuma arusaama eri süsteemide koostoimest ja saavad teha teadlikumaid otsuseid mitte ainult IT-arenduste, vaid ka poliitika arengu kohta üldiselt. Seetõttu peaksite koostalitlusvõime hindamise läbiviimise viisi kaaludes arvesse võtma ka oma organisatsiooni mõtteviisi ja seda, mil määral selle liikmed on koostalitlusvõime kaalutlustest teadlikud ja neile avatud.

5.4.2 Koostalitlusvõime hindamise oskused

Koostalitlusvõime hindamine nõuab konkreetseid oskusi, mis peaksid konkreetset hindamist läbi viival meeskonnal (meeskondadel) olema olemas. Üldiselt soovitame teil kasutada multidistsiplinaarseid meeskondi, sest hindamine võib tõstatada eri valdkondade küsimusi alates poliitikaküsimustest kuni IT- või õigusküsimusteni²². Multidistsiplinaarne meeskond koosneb mitmesuguste eriteadmistega inimestest, kes töötavad ühiselt antud ülesannete kallal. See võib hõlmata konkreetse valdkonna (nt tervishoid, maksundus või haridus) eksperte, õigusaktide koostajaid, teenuste kujundajaid, ärireeglite spetsialiste jne. Selleks et määrata kindlaks, milliseid profile teil võib vaja minna, võite kõigepealt kaaluda erinevaid koostalitlusvõime mõõtmeid (õiguslik, korralduslik, semantiline ja tehniline).

Väiksematel avaliku sektori organisatsioonidel võib olla raske leida sobivaid eksperte. Seetõttu on oluline kavandada paindlikke toetusmeetmeid, mis võivad ulatuda kuni koostalitlusvõime hindamise delegeerimiseni. Delegeerimine ei tähenda siiski seadusliku vastutuse üleandmist.

5.4.3 Uurige korduskasutamise ja automatiseerimise võimalusi

Samuti veenduge, et koostalitlusvõime hindamiseks kogutakse ainult asjakohaseid andmeid, et vähendada andmetöötluskoormust ja ressursse. Veenduge, et kogutud andmeid saaks võimalikult palju korduskasutada seotud hindamistes ja protsessides.

Kasutage nende ülesannete automatiseerimiseks võimalikult palju vahendeid, mida komisjon pakub. Täiendage neid vajaduse korral, et automatiseerimist maksimeerida.

Kokkuvõte

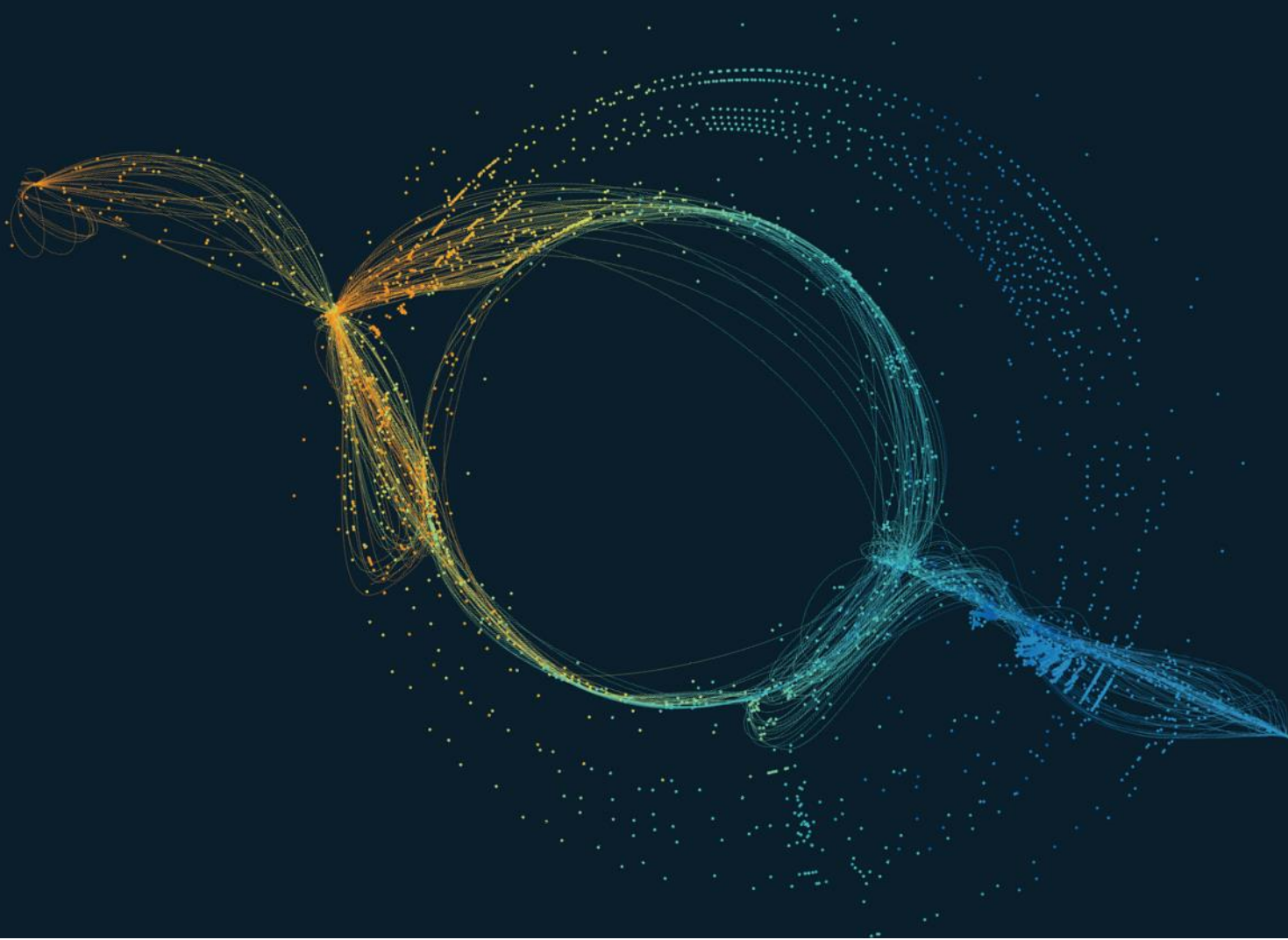
Selleks et koostalitlusvõime hindamisest täielikku kasu saada, on vaja kehtestada kogu protsessi jaoks usaldusväärne juhtimiskord. See peaks tuginema hindamise lõimimisele olemasolevatesse protsessidesse (olenemata sellest, kas need on väljakujunenud ja ilmselged või vajavad mõningast

²²Inspiratsiooni saamiseks vt [teemadokument multidistsiplinaarsete meeskondade kohta](#).

uurimist). Liikmesriigi ühtne kontaktpunkt või ELi üksuse koostalitlusvõime koordinaator võib hõlbustada teadmiste vahetamist teiste avaliku sektori organisatsioonidega, kes on samuti protsesse kehtestamas.

Oluline on võtta arvesse konteksti, milles need hindamised toimuvad, sest valitsusstruktuur, hindamisega seotud olemasolevad juhtimisprotsessid või olemasolevad kasutusjuhtumid võivad pakkuda väärtuslikke teadmisi ja võimalusi korduskasutamiseks. Samuti soovitatakse võtta arvesse organisatsioonikultuuri, milles hindamine toimub, ning olemasolevaid oskusi.

6 Täiendavad vahendid ja käesolevate suuniste edasiarendamine

Need suunised peaksid olema esimeseks lähtepunktiks koostalitlusvõime hindamisel. Mõned lisaressursid on juba kättesaadavad. Teised on väljatöötamisel või töötatakse välja lähikuudel. Käesolevas peatükis antakse lühiülevaade olemasolevatest ja tulevastest vahenditest ning selle lõpus kirjeldatakse lühidalt suuniste edasist arengut.

6.1 Olemasolevad vahendid

[Koostalitleva Euroopa portaali](#)

Koostalitleva Euroopa portaali on keskne punkt teadmiste vahetamiseks nii Koostalitleva Euroopa määruse kohta üldiselt kui ka konkreetsete teemade kohta (nt koostalitlusvõime hindamine ja isegi üksikud koostalitluslahendused).

Euroopa koostalitlusvõime raamistik

[Euroopa koostalitlusvõime raamistik](#) on ELi avalike teenuste koostalitlusvõimet käsitlev juhenddokument. Euroopa koostalitlusvõime raamistiku peamine tunnus on see, et selles on koostalitlusvõime määratletud mitte ainult tehnilise küsimusena, vaid ka neljast mõõtmest (õiguslik, korralduslik, semantiline ja tehniline) koosneva küsimusena. Selles esitatakse 47 soovitus, mis hõlmavad 12 põhimõtet, ja selle edasist arendamist juhib Koostalitleva Euroopa nõukoda.

Lühiülevaade: [Uus Euroopa koostalitlusvõime raamistik \(youtube.com\)](#)

Euroopa koostalitlusvõime raamistiku meetmekogum

[Euroopa koostalitlusvõime raamistiku meetmekogum](#) on mõeldud riiklikele haldusasutustele suunisena ja selleks, et anda neile vahendid, mida nad vajavad oma riiklike infosüsteemide vastavusse viimiseks Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga, et edendada koostalitlusvõimet riiklikul ja ELi tasandil. Samuti leiate [lahendused](#) põhimõtete kaupa rühmitatuna.

[Parema õigusloome suunised ja parema õigusloome vahendid](#)

Parema õigusloome suunistes on sätestatud põhimõtted, mida komisjon järgib uute algatuste ja ettepanekute koostamisel ning olemasolevate õigusaktide haldamisel ja hindamisel. Suuniseid kohaldatakse õigusloometsükli kõigis etappides. Neile on lisatud parema õigusloome vahendid, mille abil rakendatakse suuniseid praktikas ning milles esitatakse juhised, näpunäited ja parimad tavad.

[Koostalitleva Euroopa Akadeemia](#)

Koostalitleva Euroopa Akadeemia (IOPEU Akadeemia) on komisjoni toetatav haridusalane algatus. Selle peamine eesmärk on parandada haldusasutuste tipptasemel digioskusi koostalitlusvõime valdkonnas. Selleks pakutakse laialt avatud e-õppe (MOOC) kursusi, mille läbimine toimub iseseisvalt (sh kursused koostalitlusvõime kohta üldiselt, samuti Euroopa koostalitlusvõime raamistiku ja Euroopa koostalitlusvõime etalonarhitektuuri kohta).

6.2 Tulevased vahendid

Koostalitlusvõime hindamise läbiviimisel ning vastava aruande koostamisel ja avaldamisel võivad olla abiks komisjoni pakutavad veebipõhised vahendid, mille kasutamine on vabatahtlik. Nende komisjoni vahendite kasutamine on väga soovitatav, sest need lisatakse ka Koostalitleva Euroopa portaali, kus aruanded avaldatakse, mis teeb need kättesaadavaks rohkematele sidusrühmadele, näiteks avaliku

sektori organisatsioonidele, ning suurendab seega vastastikust õppimist ja andmete, kontseptsioonide ja lahenduste korduskasutamist. Kui soovite oma kogemusi ja ideid jagades nende vahendite arendamisse panustada, siis võiksite kaaluda osalemist Koostalitleva Euroopa portaalis reklaamitud õpikodades (nt [Koostalitleva Euroopa portaali kasutajate rühmakohutused](#)).

6.3 Suuniste edasiarendamine

Suuniste käesoleva väljaande eesmärk on juhendada teid mitte ainult hindamise läbiviimisel, vaid ka hindamisprotsesside kehtestamisel ja nende lõimimisel teie olemasolevatesse protsessidesse. Hindamine ei ole veel kohustuslik, seega ei saa me kindlalt öelda, kuidas need protsessid teie konkreetsel juhul välja näevad. Seetõttu arendatakse suuniseid edasi, kohandades neid uutele asjaoludele, kui hindamised on muutunud kohustuslikuks, st kui esimesed hindamised on läbi viidud ja me saame nende kohta teavet teie aruannetest. Seetõttu julgustame teid dokumenteerima oma kogemusi mitte ainult suuniseid järgides, vaid ka nende täitmisel ning andma meile tagasisidet. Seda saate teha, kui liitute [Koostalitleva Euroopa portaalis oleva kogumikuga](#), kust leiate alati suuniste uusima versiooni ja kasulikke lisateavet ning saate osaleda aruteludes teiste praktikutega.

Teie kogemused koos Koostalitleva Euroopa nõukoja ja selle töörühmade tagasisidega aitavad meil koostada nende suuniste järgmist väljaannet. Hindamiste ulatus ja eesmärgid võivad olla väga erinevad ning suunised peaksid kajastama praegusi tavasid. Seetõttu vaadatakse suunised sageli läbi, et need oleksid võimalikult asjak

@InteroperableEU

Join the Interoperable Europe
LinkedIn group

@InteroperableEurope

Subscribe to
the interoperable newsletter
europe

ohased ja kasulikud.